

K I D E

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 1 • 2015

TEEMA

Maailmaa parantamassa

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 1 • 2015

www.ulapland.fi/kide

Kide on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti. Seuraava Kide ilmestyy toukokuussa 2015.

Päätoimittaja OLLI TIURANIEMI

Tiedetoimittaja MARJO LAUKKANEN

Toimittaja PERTTU SARALAMPI

Art Director IRMA VARRIO

Valokuvaaja ANNA-LEENA MUOTKA

Ilmoitusvaraukset TARJA HELALA

Osoitteenmuutokset: tiedotus@ulapland.fi

Päätoimittaja puh. 0400 695 418

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 4500 kpl, painopaikka Erweko Oy, Rovaniemi 2015. ISSN 0787-0965.

Lehti ottaa sitoumukselta vastaan aineistoja, mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

Mediakortti: www.ulapland.fi/kide. Julkaisija:

Lapin yliopisto/Viestintä, PL 122, 96101 Rovaniemi.

ANNA-ERIKA HEIKKILÄ

tekijä

Jaakko Heikkilä

Valokuvataiteilija

Jaakko Heikkilä vuorottelee Kide-lehden uutena kolumnistina Rosa Liksomien kanssa. Jaakon ajatuksia aamulenkiltä Oaxacasta, Meksikosta:

– Koirat ulvovat, ilmestyvät silmät kiiluen raskaiden porttien takaa. Aamuaurinko lyö puiden varjoja massiivisiin muureihin, jotka kätkevät pimeää rikkautta. En hae koiria, varjot eivät minua kiinnosta, haen ihmistä. Suoraa, lämmintä kuvaa ihmisestä olen hakenut kotona Tornionjokivarressa, Venetsiassa, Brasiliassa, New Yorkin Harlemissa, Armeniassa, Serbiassa, Kuubassa... Mies vierellä kääntää kuivaa maata kahden aasin voimalla. Yritän määritellä humanismia. Sana kuulostaa valheellisen henkevältä. Minulla ovat apuna Turusta Hailuotoon soutavat Aimo ja Köpi sekä Juha Hurmeen rönsyilevä kirja *Nyljetyt ajatukset*: "Humanisti tietää, että meillä kaikilla on oikeus tasa-vertaiseen uteliaisuuteen ja ihmettelyyn."

TEKIJÄ-palstalla esitellään lehden tekijöitä.

POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä [MARKKU HEIKKILÄ](#)
- Sámegillii [ANNE-MARIA MAGGA](#)
- 5 Mie
- 6 Aura
- Luovat
- 7 Arktis
- Kolumni [JAAKKO HEIKKILÄ](#)
- 8 Kiehinien [OLLI TIURANIEMI](#)
- Arviot

TUOKIO

- 28 Tuokio arktisessa [ARI LAAKSO](#)

OPISKELUA

- 30 Sarjakuva [ROBERT PRICE](#)
- Blogi [ELLA SUITIALA](#)
- 31 Huhuu
- 32 Opiskelu-uutiset
- 33 Alumni

KITEYTYKSET

- 34 Arktinen [Kun kylmä kangistaa tutkijan](#)
- 38 Taide [Kauneutta Pohjoiskalotilta](#)
- 40 Tutkimus [Tutkija sosiaalisessa mediassa](#)

HIPUT

- 43 Kotisivu
- 44 Julkaisuja
- 47 Väitökset
- 50 Eskon puumerkki [TAPIO NYKÄNEN](#)
- 51 Lyhyet
- 54 Hiutaleita [KIRSTI LEMPIÄINEN](#)

TEEMA Maailmaa parantamassa

Lapin yliopisto haluaa olla pohjoisen puolesta, maailmaa varten.

Miten se käytännössä toteutuu? Voiko tutkimusta tai taidetta tekemällä parantaa maailmaa?

9 Pääkirjoitus [TIMO KOIVUROVA](#) Parannetaanko muuten maailma? • 10 Meillä on unelma
• 17 Kolumni [JUKKA SALMELA](#) Tutkimus sivutyönä mutta isossa roolissa • 18 He tietävät mitä
tekevät • 22 Aidosti osallistava tutkimus • 24 Haussa: humaaniuden residenssi

10

ANNA-LEENA MUOTKA

” Jos
mielestäsi
jotakin pitää
tehdä ja voit sen tehdä,
miksi et tekisi sitä?

15

ANNA-LEENA MUOTKA

18

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA-LEENA MUOTKA

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä

MARKKU HEIKKILÄ

VAALIT OVELLA

Kohta äänestetään ja valitaan uusi eduskunta. Sitteen tulosta mietitään hetki, sitten syntyy uusi hallitus, ja sitten haukutaan uutta hallitusta. Taas ne syrjivät meitä. Eivätkö ne ymmärrä? Kaikki meiltä viedään.

Pieleen menevät asiat tässä maassa ja tällä alueella. Joidenkin mielestä.

Kahvipöydässä istui ulkomailta Lappiin muuttanut ihminen, joka pyöritteli kädessään Kelan suomenkielistä kirjettä ja halusi olla varma, että ymmärsi sen oikein. Kirjeessä luki, että teidän katsotaan asuvan ja työskentelevän Suomessa pysyvästi ja olevan näin oikeutettu lakisääteisiin sosiaalietuihin, kuten sairaskorvaukseen, vanhemmuuteen liittyviin etuisuuksiin, eläkkeisiin ja niin edelleen.

Hänen oli vaikea pidätellä iloaan. Hieno maa, ja nyt hän voi olla täällä oikeasti ja täysillä, asettua pohjoiseen, napapiiriin tuntumaan.

Ehkä hän ei tiennyt, että Suomessa ei kuulu tunnustaa, että hyvinhän täällä menee. Siihen nähden nimittäin, että kaikki menee aina vain kehnosti olipa hallitus mikä hyvänsä, on täällä jossain onnistuttu. Siinä, että tämä on ihan hyvä paikka ihmisen olla.

SÁMEGILLII

Dán spálttas čállet olbmot, geat beroštit sámedutkamušas, sámegeielas ja sáme kultuvrras. Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta, -kielestä ja -kulttuurista kiinnostuneet henkilöt.

BOAZODOALLODUTKAMUŠ VEAHKKIN LUONDDURIGGODATKONFLIVTTAIN?

Sápmelaš sátnevádjasa mielde boazobearrašii gullet áhkku, áddjá, eadni, áhčči, mánát ja okta antropologa. Sátnevájas govvida dan, mo boazodoallu lea geasuhan dutkiid čađa áiggiid, iige imaš, daningo boazodoallu lea okta deháleamos sáme kultuvrra albmanemiin duoji ja eará árbevirolaš ealáhusaid lassin.

Seammá áigge go dutkit teoretiserejit ja kritiserejit boazodoalu, ealáhusa uhkidit earret eará ruvkedoaimmat ja vuovdečuollamat. Vaikko maiddáí boazodoalu ekologalašvuolta lea biddjon gažaldatvuložin, boazodoallu lea áidna ealáhus, mii lea bastán geavahit arktalaš luonddu suvdilit duháhiid jagiid. Dat maiddáí boahťa sihkkarit ceavzit dáppe vel dange maŋŋá, go maŋjimušge ruvki lea giddejuvvon, jus fal dan eallineavttut eai šatta vára vuolái gierdemeahtun luondduriggodatpolitihká geažil.

Dutkiid livččiige áigi smiehttat maid dan, mo eará ealáhusat sáhtášedje doaibmat boazodoalu eavttuiguin, iige álot dan, ahte mo boazodoallu galgá vuogáiduvvat lassánan eanangeavaheapmái.

PORONHOITOTUTKIMUS APUNA LUONNONVARAKONFLIKTIEN RATKAISUSSA?

Saamelaisen sananlaskun mukaan poronhoitoperheeseen kuuluvat isovanhemmat, äiti, isä, lapset ja yksi antropologi. Tämä kuvastaa sitä, miten poronhoito on kiinnostanut tutkijoita kautta aikojen, eikä vähiten siksi, että poronhoito on saamelaisen kulttuurin keskeisimpiä ilmentymiä.

Samaan aikaan kun tutkijat teoretisoivat ja kritisoiivat poronhoitoa, elinkeinon jatkuvuutta uhkaavat muun muassa kaivoshankkeet ja metsähakkuut. Vaikka myös poronhoidon ekologisuuutta on kyseenalaistettu, poronhoito on ainoa elinkeino, joka on pystynyt hyödyntämään arkista luontoa kestäväällä tavalla tuhansia vuosia. Se tulee varmasti selviytymään samoilla alueilla vielä senkin jälkeen kun viimeinenkin kaivos on suljettu, mikäli sen elinehtoja ei vaaranneta lyhytnäköisen luonnonvarapolitiikan takia.

Tutkijoiden olisikin aika pohtia myös sitä, miten muut elinkeinot voisivat toimia poronhoidon ehdoilla eikä pelkästään sitä, miten poronhoidon tulisi sopeutua lisääntyvään maankäyttöön.

ANNE-MARIA MAGGA
doavtterstudeanta, servodatdiehtagiid dieđagoddi
tohtorikoulutettava, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

NAFISA YEASMIN

mie

"OLEN SUOMALAINEN"

Kun Nafisa Yeasmin palasi viime kesänä Bangladeshista kotiin, hän hämmästyí. Rovaniemeláisen omakotitalon nurmikko oli leikattu ja pihalle oli ilmestynyt ruukkukukkia.

– Piha oli siistimpi kuin yleensä, Yeasmin naurahtaa.

Kiitos kuuluu naapureille, jotka olivat omatoimisesti hoitaneet taloa perheen ollessa matkoilla. Suhteet suomalaisiin naapureihin ovat läheiset. He tulevat kylään ilmoittamatta, tuovat leipomuksiaan ja istuvat kahville juttelemaan.

– Se on kuin Bangladeshissa! Tykkään siitä paljon.

Yeasmin on muuttanut Rovaniemelle yhdeksän vuotta siten miehen töiden perässä. Muutto oli samalla hänen ensimmäinen ulkomaanmatkansa. Ei ihme, jos talven kaamos tuntui valtaavan myös mielen.

– Ajattelin, että mihin olen oikein tullut. Kulttuuri, ihmiset, ruoka... kaikki oli erilaista.

Alkushokista toivuttuaan Yeasmin on kotiutunut pohjoiseen hyvin. Niin hyvin, että kun hän viime kesänä palasi synnyinmaastaan Rovaniemelle, hän tunsí palaavansa kotiin.

– En enää halua muuttaa takaisin Bangladeshiin. Ajattelen, että minäkin olen suomalainen ja minulla on paljon annettavaa tälle yhteiskunnalle.

Arkiaamuisin Yeasmin kuljettaa toisen lapsen kouluun, ajaa työpaikalleen Arktiseen keskuskeskseen ja istahtaa hetkeksi kahville kollegojensa kanssa.

– En tykkää kahvista, mutta nautin keskusteluista.

Yeasmin tekee tutkimusta Barentsin alueen kestävästä maahanmuuttopolitiikasta ja maahanmuuttajien yrittäjyydestä. Hän kuuluu Lapin etnisten suhteiden neuvottelukuntaan ja on Arktiset maahanmuuttajat ry:n puheenjohtaja. Vuosi sitten perustettu yhdistys haluaa edistää suvaitsevaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

– Maahanmuuttajien suurin ongelma on korkea työttömyys.

Sujuvasti suomea puhuvaa tutkijaa pyydetään usein asiantuntijaksi, kun aiheena on maahanmuutto. Hän saa yhä uudestaan kertoa maahanmuuttajien moninaisuudesta: kuinka erilaisia kulttuureja, kokemuksia, uskontoja ja taitoja heillä on ja mitä he – me – voimme Suomeen tuoda.

MARJO LAUKKANEN

aura

kyntää yliopiston ajankohtaisia tutkimusaiheita

SUOMALAISET OPETTAJATKO KAAVOIHINSA KANGISTUNEITA?

Suomalaisen yleissivistävän koulutuksen kehittämisen esteenä nähdään usein tiedonjakajan rooliin rutinoituneet opettajat. Muutosta halutaan myös yliopistopedagogiikkaan, opettajankoulutuksen ja opettajien täydennyskoulutuksen oppimisympäristöihin.

Maaliskuussa 2015 päättyvän, Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan koordinoiman ESR-rahoitteen YriTy-hankkeen tavoitteena on ollut työelämän ja yrittäjyyden toimintamallien vahvistaminen peruskouluissa ja lukioissa. Hanke käynnistyi opettajien yhteisesti muodostamalla näkemyksellä siitä, mitä työelämä ja yrittäjyys voivat yleissivistävässä koulutuksessa tarkoittaa. Seuraavaksi opettajat toteuttivat yliopistonlehtorin sparraamana kehittämiskokeiluja normaalin opetustyönsä osana. Ensimmäinen kokeilujakso oli keväällä ja toinen syksyllä 2014.

Esimerkkejä hankkeen innovatiivisista tuloksista ovat muiden muassa kielten perusopetuksen oppimäärän kertaaminen galleriakävelyllä, ekaluokkalaisten matematiikan opiskelu hyödyntämällä heidän tallentamiaan reflektioivia keskusteluita, kakkosluokkalaisten sähkömoottorihärvelin rakennusprosessi ja lukion uraohjaus opiskelijoiden jatkuvasti vaihtuvissa keskusteluryhmissä

Yliopiston roolina hankkeessa oli ohjata opettajia kehittämään ja oppimaan omilla työpaikoillaan. Tuloksena on kouluissa käynnistynyt kehittämistyö ja yliopistossa vahvistunut tutkimus. Lisäksi on saatu materiaalia opettajankoulutuksen ja opettajien täydennyskoulutuksen kehittämiseen. Hanketta on arvioitu kansainvälisissä konferensseissa, ja tuloksista tuotetaan artikkeleita ja materiaalia alan kirjaan.

Tulokset on koottu käsikirjaan, joka julkaistaan maaliskuussa 2015 hankkeen kotisivuilla ja Opetushallituksen edu.fi -sivustolla.

LENITA HIETANEN

luovat

Taiteellista toimintaa Lapin yliopistossa

SIMO RONTTI

Työpajassa tilan käyttäjien prosessia ja uusia ratkaisuja ideoitiin yhdessä taidekirjaston henkilökunnan ja tilapalvelun väen kanssa. Hannu Riihelä (vas.), Meri Forsman, kirjastosihtööri Katariina Soudunsaari ja tietohallintojohtaja Manu Pajuluoma.

TULEVAISUUDEN OPPIMISYMPÄRISTÖNSUUNNITTELUA

Palvelumuotoilua käytetään Lapin yliopistossa myös omien palvelujen kehittämiseen. Niinpä taiteiden tiedekunnan opiskelijat Hannu Riihelä, Meri Forsman ja Tsuda Fumika ryhtyivät syksyllä suunnittelemaan F-talon kirjastotilan toimintoja projektipäällikkö Simo Rontin ohjaamalla palvelumuotoilun kursseilla.

Opiskelijat selvittivät muiden muassa millaista on yksin ja yhdessä tapahtuva opiskelu sekä työskentely yliopistossa luokkahuoneiden ulkopuolella. Taustaksi opiskelijat havaitsivat opiskelijoiden nykyisiä yksilö- ja ryhmäopiskelun käytäntöjä eri tiloissa.

Tämän jälkeen haastateltiin opiskelijoita ja henkilökuntaa sekä tehtiin vertailevaa analyysiä japanilaisen yliopiston oppimisympäristön käyttökokemuksista. Ainejärjestön Facebook-ryhmän kautta opiskelijoita innostettiin kertomaan unelmiensa oppimisympäristöistä, ottamaan ”opiskelu-selfieitä” sekä linkittämään mielenkiintoisia ratkaisuja maailmalta.

Yhteiskehittämistyöpajassa sisäisten sidosryhmien kanssa ideoitiin oppimisympäristön tila-, kaluste- ja opastusratkaisuja sekä sähköisiä palvelukanavia kuten e-kirjojen saatavuutta ja tilojen varauspalvelua.

SIMO RONTTI

Projektipäällikkö, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

Koivukujan puut pinnistelevät lumisen taakansa alla. Rungoissa on pitkiä arpia, kuin salamaniskuja. Mietin, että salama selittäisi yhden puun, ei näitä kaikkia. Sitten silmä tottuu halkeamiin, enkä enää muista niitä ihmetellä. Kunnes töissä selaan Matti Nuortevan kirjaa *Puun runkojen kertomaa*.

Mainio opus. Se kertoo, että kova pakkainen voi aiheuttaa pintakerrosten halkeilua varsinkin lehtipuille, kun kerrokset kutistuvat kylmässä eri tahtiin. Kuvissa olevan koivun haljennut runko näyttää kovin tutulle.

Pakkanen todella paukkuu. Poimin tiedon tulevaan näyttelyymme, joka kertoo arktisen puun tarinan. *Tikusta asiaa* avataan Arktikum tiedekeskuksessa kesäkuussa. Silloin ei enää pakkainen pauku. Tai no, Lapin kesä, mistäpä sitä ikinä tietää.

MARJO LAUKKANEN

ANNA-ERIKA HEIKKILÄ

MARION VERSTAS

Verstas on jossakin keskustan laitamilla, pelleillä kyhättyjen kamareiden ja varastojen keskellä. Oaxacan kuuluisille toreille, katedraalille, keskustaan on matkaa parisen kilometriä. Torien vieressä, maakunnan hallintorakennuksessa pidetään hyvää huolta siitä, että seudun alkuperäinen väestö pysyy köyhänä, ja että huumereiteillä valvovat poliisit antavat rauhan massiivisten muurien sisälle linnoja rakentaville huumehuriireille.

Marion silmät palavat. Sormet, viulun kaarien malliset, kannattelevat valmis-teilla olevan soittimen runkoa. Verstaan seinillä, talttojen ja pienten puusahojen keskellä katselevat intiaanit pienissä valokuvissa. Stradivariuksen hahmoon sattuu auringonvalo hiljaisessa asetelmassa. Kaksi suurta kontrabassoa lepää ikkunan alla odottaen korjaamista.

– Hyvän soinnin salaisuus, Mario nauraa, se on monimutkainen juttu.

Etusormi painuu viulun kanteen. Puun pitää olla tiheää, kovaa Euroopasta tuotua vaahteraa. Kannen kaari, kotelon syvyys – sointi on tekijöidensä summa.

Kohta verstaan ovella seisoo nainen kädet lujasti lanteilla.

– Äiti, Mario sanoo ja laskee viulun pöydälle.

Sitten narahtaa auki rautainen ovi. Pyörä helisee pihalle ja pyörän mukana vaaleatukkainen, nuori nainen.

– Jannika tuli, Mario naurahtaa.

Hymyilevä äiti lyö poikaansa pari kertaa olkapäälle. Kirkassilmäinen Jannika suutelee poskelle. Siinä he seisovat rinnakkain, nuoren miehen naiset. Äiti, perheen sielu. Ja Jannika, saksalais-suomalainen kansaivälisen rauhanprikaatin työntekijä Meksikossa.

Äänen pitää olla kirkas, herkkä kuin kaupunkia hyväilevä aamu-usva, kuin auringon piirtämien vuorten ääriiviivat. Äiti ihailee poikaansa. Pojan sormet venyttävät soittimen kieliä ja löysäävät. Verstaassa helähtää tuore sointi. Poika katsoo Jannikaa, Jannikan silmät palavat. Sitten leuka värähtää. Kasvoille lankeaa haikea totisuus.

– Eurooppalaisena, Jannika kuiskaa, eurooppalaisena sitä vain on tottunut siihen, että asiat toimivat, ja ihmiset voivat luottaa jonkinlaiseen oikeudenmukaisuuteen.

Mario hakee verstaan kulmasta tekemänsä kitaran. Tihenevä rytmi täyttää huoneen.

– Se meidän paikka voisi olla Berliini, Jannika lisää, minulle ja Mariolle.

Verstas Berliiniin. Entä äiti, josta Mario huolehtii, jonka lanteet hakevat jo pojan kitaran lähettämää rytmiä.

JAAKKO HEIKKILÄ

kiehinen

Päätoimittaja veistellee peräpohojolan murthela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

Mie solen käyny seku vain kattomasa Kansallisteatterisa kaks näytöskipaletta, joisa molemmisa hunteerathan, että mikä se ihiminen oikiasthan on. Palsa-näytelmäsä framila on mustanpuhuva kuva Palsan Kallesta. Tapasin Kallen Getsemaanesa syksylä 1987. Getsemaanisesa tilasa hän pohiskeli ryhtyväsä maalaahman taas mustaa, johon hän oli törmänny nyyjorkisa.

Mie piän, että kipale oliki maalattu ison kirkon näyttämölle valtavalu pensseliä. Näyttämön kieli ja musiikki olit korvamakiaa kahamalo kaupala. Lavala tärisi ja uhosi kosketusta vaila jätkämies, nero, ittetuhosa taiteilija, ruikuttaja, työhullu ja herkkähipiäinen sieluriepu, jonka mielikuva rakkauvesta ei kestäny lihan kosketusta. Teutarointi kumpusi soanjäläkkeisen sukupoloven alitajunnasta. Kossua lotrathin pensselinki kostukhena.

Souvi osviittasi kuinka lapsuuen raumat ja tekemättä jääny ”isänmurha” muuttuvat taithesa kullin kuviksi, joila taiteilija veteli pitkin kylänraitin kasvoja. Käsi kuiten, joka tätä palsajänkää maalasi, oli kiltti ja lämmin. Näytelmäsä esitethin, että mistä ei saata raatata, siitä on raatattava, vaikka toellisuus oiski jopa kaamosta mustempaa.

Kansallisteatterin Pohojala-näytelmäsä olhan myös niin sanotusti kansan syvien rivien parisa. Yhteiskuntaa esityksesä markkeerasi ylikierroksi la yskivä pikajuna, joka sammutti loputki valot ihmisten päistä. Ihmisten keskinäisenä ohojenuorana oli, että älä fuskaa, ajeeraa äläkä ole kälämi. Toishalta ihmiset olit hukasa käsi käesä. Elämän ja kuoleman suhthen het olit aina vääralä puolen rajjaa.

Kipale opetti, että ahaneus kassaa ja lopulta kuolema tassaa kaikki ihmisiä. Pohojala oli mykistävä veto ihmisten irrallisuudesta ja osattomuudesta slaavilaisen sielun hämysesä korvesa.

Lavala sanottu sana ei suuhun pallaa. Rohkenen kuiten sanoa kipahleitten perusthela, että rapsakka toivo löytyy ihmisistä, jotka uskaltavat repiä haavoja auki ja uskoa ees hitusen siihen, että virhheistä voihan oppia ja maailma voihan vielä pelastaa.

OLLI TIURANIEMI

arviot

teatteri

AMERICAN MONKEY SÄPSÄHDYTTÄÄ

AMERICAN MONKEY

Rovaniemen teatterin sekä Oulun, Kajaanin ja Kemian kaupunginteattereiden yhteistuotanto

Millaisen näytelmän tosi-tv-tuomari kirjoittaa tosi-tv:stä? Verisen ja hykerryttävän.

Mihkel Raudin tarina starttaa tutusta kilpailuviosta, mutta tapahtumat etenevät ketään säästämättä likaisten salaisuuksien ja underground-henkisen hillittömyyden kujanjuoksuksi.

Näyttelijöiden kemia räiskähtelevät, valta-asetelmat kipataan nurin ja armoton kamera tunkeutuu viihteen pinnan alle.

Ohjaaja Linda Wallgren on rytmittänyt hiukan hahmottoman käsikirjoituksen rankoiksi sulkeisiksi. Armoton aihe on taipunut tiimituotannoksi menettämättä mehukkuuttaan.

TENKA ISSAKAINEN

levy

INNOKASTA YHDESSÄ LAULAMISTA

Rovalan kuoro: VOIMAA LAULUSTA

Lapin vanhin yhtäjaksoisesti toiminut kuoro, Rovalan Kuoro saavutti viime vuonna kunnioitettavan 90 vuoden iän. Juhlalevy koostuu rakkaudenkepeistä kappaleista vuosikymmenten takaa. Uutuuksia perinteikäs kuoro ei ole lähtenyt tavoittelemaan.

Levyttä kuuluu laulajien innostuneisuus ja hyväntuulisuus, laulu on pääosin puhdasta ja balanssi kunnossa; perus harrastelijakuoron palaset ovat siis hyvinkin koossa. Myös teksti on selkeää. Äänenkäyttö on kuitenkin hyvin suorasukaista eikä dynamiikka ole nimeksikään. Musiikin tulkintaan on säkeistölaulujen lauleskelusta vielä matkaa.

Haitari sopii tyylliltään hyvin kuoron säestyssoittimeksi. Hieno dokumentti pitkästä työstä!

MIKKO VEHKAPERÄ

PÄÄKIRJOITUS TIMO KOIVUROVA

Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin johtaja ja tutkimusprofessori, Lapin yliopisto, Arktinen keskus

Parannetaanko muuten maailma?

” Se on kuin aarrearkku, joka odottaa meitä sateenkaaren päässä.

Maailmaa on tosi helppoa parantaa. Ihan oikeasti. Olemme ihmiskuntana saattaneet maailman siihen pisteeseen, ettei sitä voi kuin parantaa. Maailmaa on myös tosi vaikea oikeasti parantaa, muuten kuin puheissa.

Voiko tutkija parantaa maailmaa? Totta kai. Olisi kai aika absurdia, jos ihminen, joka on perehtynyt johonkin ongelmalliseen asiaan, ei esittäisi siihen parannusehdotuksia. Jotta meillä tutkijoilla olisi oma rooli asioiden parantamisessa, pyrimme objektiivisuuteen. Se on kuin aarrearkku, joka odottaa meitä sateenkaaren päässä. Emme sitä ihmisinä koskaan saavuta, mutta mikään ei ole tärkeämpää, kuin pyrkiä sitä kohti. Ilman objektiivisuutta meitä tutkijoita ei erota kansalaisjärjestöistä tai poliitikoista juuri mikään.

Itse asiassa kun yrittää parantaa maailmaa, saa aikaiseksi monella tapaa hyvää tiedettä. Annan esimerkin. Jäämeri sulaa valtavan vauhtia. Samalla avautuu uusia merireittejä ja luonnonvarojen hyödyntäminen helpottuu. Olimme kollegani Erik Molenaarin kanssa eri yhteyksissä esittäneet, että arktiselle alueelle olisi hyvä saada aikaan jonkinlainen sopimusjärjestely vastaamaan tämän valtavan nopeasti muuttuvan alueen haasteisiin. Maailman luonnonsäätiö WWF kysyi, voisimmeko tehdä heille selvityksen sopimuksen tarpeellisuudesta. Jos sopimusta tarvitaan, minkälaisia vaihtoehtoja sille olisi ja mikä voisi olla paras tapa toteuttaa niistä jokin.

Tämä oli iso tutkimustyö. Jouduin aivan eri asteella syventymään asioihin, joista olin puhunut yleisellä tasolla jo kauan. Kun saimme työmme valmiiksi, meidät kutsuttiin vähän joka konferenssiin puolustamaan esitystämme. Se oli rankkaa hommaa. Ne tahot, jotka vastustivat esitystämme, käyttivät kaikki mahdolliset argumenttinsa kyseenalaistaakseen ajatuksemme. Eikä kyseessä todellakaan ollut mikään siloinen akateeminen keskustelu. Nämä olivat poliittisia toimijoita, jotka todella ampuivat kovilla, ja löivät navan alle.

Mitä tästä maailmanparannusprojektista oppi? Kun teimme Erikin kanssa esitystämme, kritisoimme toistemme ideoita ja näin opimme toisiltamme. Huomasin, että jouduin syventymään jokaiseen esittämäni ideaan niin syvästi, että pystyin puolustamaan sitä jokaiselta mahdolliselta kannalta. Opin, että politiikka on kovaa peliä ja siinä on osattava esittää asiansa ytimekkäästi ja ymmärrettävästi. Joskus oppi vain siksi, että tajusi, että jollakin toisella oli parempi ja kestävämpi argumentti. Opin myös valtavasti lisää merioikeudesta, ympäristöoikeudesta ja politiikkatieteistä.

Aivan varmasti minusta tuli prosessin myötä parempi tutkija. Osaan nyt myös paremmin julkituoda ajatukseni. Paransimmeko maailmaa? Uskon, että työmme on osa prosessia, joka on johtanut Arktisen alueen parempaan hallintaan.

ANNA-LEENA MIJOTKA

A man with glasses and a beard, wearing a dark suit, light blue shirt, and blue tie, is holding a globe. The globe shows South America and Brazil. The background is a blurred office setting.

TEKSTI MARJO LAUKKANEN HENKILÖKUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

MEILLÄ ON UNELMA

Yksi on lähtenyt Rovaniemeltä maailmalle, toinen kotiutunut maailmalta tänne. Yhteistä on usko ihmisten, kansojen ja kulttuurien yhdenvertaisuuteen.

K

aikki alkoi Perusta. Rovaniemeläinen Satu Miettinen opiskeli tekstiilialaa Kuopion Muotoiluakatemiassa ja mietti, mistä hakisi ensimmäistä harjoittelupaikkaa. Mielellään jostakin mahdollisimman kaukaa. Haave toteutui, kun hän pääsi harjoittelijaksi vapaaehtoistyöllä toimivaan taidekouluun Peruuun.

Miettinen oli mukana vetämässä projektia, jossa pyrittiin edistämään viidakon suojelua taiteen keinoin. Hän kulki taidekoulun opiskelijoiden kanssa jokiveineillä Amazonia pitkin, ja he vierailivat kylissä kuvaten näkemäänsä paikallisella piirrostyyllillä, pintura amazonicalla. Kun Miettinen palasi Suomeen, hän järjesti töistä näyttelyn.

– Saimme myytyä nuorten töitä ja lähetimme rahat heille. Kehitysyhteistyö on kulkenut siitä saakka matkassani.

1 maa, 11 kansaa, 11 kieltä

Miettinen opiskeli Taideteollisessa korkeakoulussa, kun maailma kutsui jälleen. Oli vuosi 2000 ja tällä kertaa tie vei Namibiaan, maahan, jossa on 11 kansaa ja 11 kieltä. Miettinen pääsi harjoittelijaksi Namibian suurlähetystyöön ja teki maisterityönsä sekä myöhemmin myös väitöstudiumuksensa paikallisista käsityökulttuureista.

Nyt Miettinen työskentelee Lapin yliopistossa taide-teollisen muotoilun professorina, ja hänellä on takanaan useita kehitysyhteistyöprojekteja.

– Kymmenen vuoden kohdalla projektien painopiste muuttui, kun otin mukaan palvelumuotoilun.

Miettinen oli muussa työssään painottanut palvelumuotoilua jo pitkään tajuamatta, että palvelumuotoilusta voisi olla hyötyä myös Namibiassa. Ensimmäiset projektit liittyivät paikallisten käsityöläisten käytännön taitoihin, kuten tuotanto- ja markkinointitaitojen kehittämiseen.

– Olin juuttunut perinteiseen ajattelun tapaan. Omasa ajattelussani tapahtui sama murros kuin kehitysyhteistyössä – siirtyminen kohti osallistavuutta. Tajusin, että on tärkeää muuttaa toimintatapoja ja -kulttuureja kuin kehittää yksittäisiä taitoja.

Miettinen alkoi namibialaisten ja suomalaisten kollegojensa kanssa pohtia, millä tavalla naiset ja nuoret saataisiin mukaan oman yhteiskuntansa kehittämiseen. Syntyi Lost in Katutura -hanke, jossa taiteellisella työskentelyllä oli aiempaa suurempi rooli. Se oli yhteinen keino ajatella ja saada osallistujien ääni kuuluville.

Professori Satu Miettisen ajattelussa on tapahtunut sama murros kuin kehitysyhteistyössä. Teoskuvat ovat sarjasta My Dream World – nuorten unelmia muotoilemassa.

My Dream World -näyttely oli esillä viime vuonna Rovaniemellä.

Auttajasta oppijaksi

Vuosien saatossa Miettisen verkostot ovat levinneet myös muihin eteläisen Afrikan maihin. Tänä keväänä päättyy projekti, jossa kurkotellaan korkealle: My Dream World. Suomalaisten taiteilijoiden ja afrikkalaisten kansalaisjärjestöjen toteuttaman projektin pääosassa ovat namibialaiset ja eteläafrikkalaiset työttömät nuoret, jotka ovat visualisoineet tulevaisuuden toiveitaan. Mukana on ollut muun muassa köyhän san-kansan nuoria.

– Osa saneista on pakkosiirretty Namibiasta Etelä-Afrikkaan. He kokevat olevansa namibialaisia mutta paperittomina eivät pääse palaamaan. Sen sijaan minä eurooppalaisena saan vapaasti matkustaa rajan yli, mikä on ihan hullua.

Naurun parantava voima

Miettinen on saanut yhteistyöstä paljon: uusia tuttavuuksia, ystäviä ja lukuisia tilaisuuksia toteuttaa itseään ja oppia yhdessä. Alussa vuorovaikutusta vaikeutti tietoisuus ”valkoisen miehen taakasta”.

– Olin ylivarovainen ja liian korrekti. Olin valmis hyväksymään asioita, joita en muualla olisi hyväksynyt.

SATU MIETTINEN

PARTY (2015–2019)

Lapin yliopiston koordinoiman tutkimushankkeen nimi on hilpeä, mutta tavoite on kaikkea muuta kuin kevyt: kehitysmaiden nuorisotyöttömyyden torjuminen palvelumuotoilun avulla. Party-hankkeeseen osallistuvat nuoret kuuluvat Etelä-Afrikan ja Namibian köyhimpiin kansoihin, saneihin. Tarkoitus on yhdessä kehittää osallistavia arjen työkaluja.

Kansainvälistä tutkimushanketta johtaa professori Satu Miettinen. Euroopan unioni on rahoittanut hanketta 1,1 miljoonalla eurolla Horisontti 2020 -ohjelmasta.

Kun opin tuntemaan ihmisiä paremmin, vuorovaikutus palautui normaalille tasolle ja pystyin puhumaan asioista suoraan.

Miettisen mukaan myös taide ja palvelumuotoilu helpottavat häivyttämään kehitysyhteistyöhön perinteisesti liittyvää valtarakennelmaa.

– Emme ole auttajan roolissa vaan oppijan ja ihmetelijän.

Voiko taiteen keinoin parantaa maailmaa?

– Kaikilla taiteen muodoilla – sanataiteista visuaaliin taiteisiin – on iso rooli moniäänisyyden luomisessa. Kehitysyhteistyöhön taide tuo rohkeutta ja avoimuutta, jopa leikillisyyttä ja huumoria.

Totta. Jo yksi jaettu nauru tekee elämästä pikkuisen kevyemmän.

– Maailmaa ei tarvitse parantaa ryppy otsassa, Satu Miettinen sanoo.

”Oli niin hiljaista”

Jos joku työkseen opettaa ja tutkii ihmisoikeuksia, hänessä on pakko olla vähän maailmanparantajan vikaa. Vierailleva apulaisprofessori Stefan Kirchner valikoi-

Pohjoisen hiljaisuus lumosi apulaisprofessori Stefan Kirchnerin.

tui haastateltavaksi tämän ennakko-oletuksen takia. Mutta ennen kuin mennään asiaan, on kysyttävä, miten saksalainen asianajaja päätyi apulaisprofessoriksi Rovaniemelle?

Kirchnerin muuttoa siivitti jo lapsena syttynyt kiinnostus pohjoiseen alueeseen, maamme hyvä maine kansainvälisen oikeuden alalla ja – niin kuin usein – sattuma. Kaksi vuotta sitten Kirchner osallistui Rovaniemellä järjestettyyn konferenssiin.

– Hiljaisuus, oli niin hiljaista.

Se oli ensimmäinen asia, johon tuolloin Hampurin vilinässä asunut asianajaja kiinnitti huomiota. Ja puihin, joita oli kaikkialla. Sattumalta samoihin aikoihin oli avoinna kiinnostava työpaikka Lapin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Nyt Kirchner on hoitanut apulaisprofessuuria puolitoista vuotta ja toivoo voivansa jatkaa.

– Rovaniemellä voi tehdä kansainvälistä työtä upean luonnon keskellä.

Samat oikeudet, eri tulkinnat

Opettajana ja tutkijana Kirchner kuvailee itseään käy-

tännönläheiseksi. Opetuksessa hänellä on selkeä tavoite: opiskelijoilla tulee tulevassa työssään olla kyky tunnistaa ihmisoikeuskysymyksiä ja tehdä niistä oikeat johtopäätökset. Tämä on tärkeää, teki tulevaisuudessa mitä hyvänsä, sillä ihmisoikeuskysymyksiä voi esiintyä monilla eri oikeudenaloilla.

Kirchnerin mukaan ihmisoikeuksista puhutaan usein abstraktilla tasolla. Työssään hän painottaa, että kyse on todellisista vaikutuksista todellisille ihmisille todellisissa tilanteissa.

– Usein ihmisoikeudet mielletään politiikaksi, vaikka kyseessä on oma oikeuskategoriansa.

Ihmisoikeudet määritellään Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa. Puheenaiheeksi ne nousevat yleensä silloin, kuin oikeuksia rikotaan. Viime aikoina Euroopassa on keskusteltu esimerkiksi oikeudesta sanan- ja uskonnonvapauteen.

Kirchnerin mukaan on mahdollista kunnioittaa kulttuuria ja samalla olla hyväksymättä esimerkiksi sukupuolten epätasa-arvoa.

– Ihmisoikeudet ovat universaaleja, eivät kulttuuri-

” **Toivoisin, että ihmiset kunnioittaisivat kaikkia ihmisiä samalla tavalla, ja tämä kunnioitus käännettäisiin toiminnaksi.**

sidonnaisia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että ihmisoikeuksia tulkittaisiin samalla tavalla aina ja kaikkialla.

Ihmisoikeuksista on vaikea puhua ilman poliittisia tai moraalisia kannanottoja. Oikeustieteilijöiden on kuitenkin pystyttävä siihen.

– Kysyn opiskelijoilta, perustuuko argumentti lakiin vai johonkin muuhun: mikä laki on, eikä millainen haluaisit lain olevan.

Aktiivinen twiittaaja

Stefan Kirchner osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun aktiivisesti Twitterissä. Profilissaan hän kertoo esitettyjen mielipiteiden olevan omiaan, eivät virallisia kannanottoja. Hän haluaa tuoda esiin yhteiskunnallisia epäkohtia ja omalta osaltaan lisätä tietoisuutta ihmisoikeuskysymyksistä.

– Työni ja twiittaus ovat kaksi erillistä asiaa, vaikka kiinnostus tuleekin samasta lähteestä.

Tuo lähde on sama, joka sai hänet ennen asianajajan uraa työskentelemään ensihoitajana ja palomiehenä.

– Jos mielestäsi jotakin pitää tehdä ja voit sen tehdä, miksi et tekisi sitä? Internetin ja sosiaalisen median leviämisen myötä emme voi enää vedota tietämättömyyteen. Maailma on eri tavalla lähellä kuin vain hetki sit-

ten. Pelkkä tietoisuuden lisääminen ei riitä, mutta se on askel oikeaan suuntaan.

Millaiset mahdollisuudet oikeustieteilijöillä lopulta on parantaa maailmaa? He analysoivat ja tulkitsevat lakeja, mutta eivät säädä niitä. Oikeustieteilijät työskentelevät kuitenkin usein asiantuntijoina ja neuvonantajina ja toivovat, että heidän tutkimuksensa otettaisiin huomioon, kun niihin liittyvistä asioista päätetään.

– Voisi sanoa, että autamme muita tekemään parempia päätöksiä.

Jos maailma olisi yksinkertaisempi, ja voisit muuttaa yhden asian, mikä se olisi? Kirchner miettii pitkään ennen kuin vastaa.

– Peruskunnioitus. Toivoisin, että ihmiset kunnioittaisivat kaikkia ihmisiä samalla tavalla, ja tämä kunnioitus käännettäisiin toiminnaksi. Meidän on helpompi ohittaa ihmisoikeusrikkomukset, kun ne tapahtuvat kaukana. Se kuulunee ihmisen luonteeseen. Mutta nykyisin mikään ei ole enää kaukana, vaan voimme elää maailmassa ilman rajoja. Tämän takia meillä on mahdollisuus – ja myös velvollisuus – tehdä maailmasta parempi, riippumatta siitä, onko kyseessä oma koti vai paikka maapallon toisella puolella. ●

kolumni

JUKKA SALMELA

FT, suojelubiologi,
Metsähallituksen Lapin luontopalvelut

Tutkijat, älkää pitäkö kynttilänne vakan alla.

ANNA-LEENA MUOTKA

TUTKIMUS SIVUTYÖNÄ MUTTA ISOSSA ROOLISSA

Työskentelen suojelubiologina Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa. Vaikka olen työni puolesta ollut tekemässä tieteellisiä artikkeleita, en ole tutkija vaan virkamies. Luonnon-suojelun puolella keskitymme lajien ja luontotyyppien seurantaan ja kartoitukseen, ennallistamiseen ja luonnonhoitoon. Vastuunalainen pinta-alamme on yli kolme miljoonaa hehtaaria.

Metsähallitus ei ole tutkimuslaitos, eikä meitä ohjaava ministeriö vaa-di meiltä tieteellisiä julkaisuja. Meillä ei myöskään ole pääsyä yliopis-tokirjastojen tietokantoihin, joten työmme kannalta mielenkiintoisten sarjojen seuraaminen on vaikeaa. Varsinainen työ lausuntoineen ja ko-kouksineen vie kaiken ajan, joten uuden tutkimuksen aktiivinen seu-raaminen on totta vain haaveissa.

Silti luontopalvelujen toiminta perustuu paitsi ministeriön ohjaukseen myös tieteeseen. Miten uusin tieteellinen tieto valuu Lieksan tai Ivalon toimipisteiden virkamiehille? Käytännössä kaikki biologimme kuuluvat johonkin kansalliseen työryhmään, jossa on jäseniä esimerkik-si Suomen ympäristökeskuksesta, tutkimuslaitoksista ja yliopistoista. Kokouksissa saa uutta tietoa helposti pureskeltavassa muodossa. Use-at meistä ovat myös mukana kansainvälisessä yhteistyössä ja voimme osallistua kongresseihin, jotka ovat mahtavia paikkoja uutta tietoa ja-noavalle. Lisäksi teemme tutkimusyhteistyötä. Vaikka meillä virkamie-hinä on yhteistyössä yleensä aineiston tuottajan rooli, voi tieteellisten artikkelien tekeminen vahvistaa ammattitaitoamme ja lisätä työmme näkyvyyttä myös kansainvälisesti.

Puhdas ekologinen tutkimus tai soveltava suojelubiologinen tutki-mus auttaa meitä konkreettisesti työssämme. Tutkimuksen ansiosta tiedämme, mikä on erittäin uhanalaisen raakun elinkierto ja elämän pullonkaulavaiheet. Tiedämme, miten oikein tehty ennallistaminen vaikuttaa soiden vesitaseeseen, kasvilajistoon ja riekkojen runsauteen. Tutkimuksen perusteella meillä on myös vankat perusteet olettaa, mis-sä metsien luontoarvojen nostaminen lahoppuuta lisäämällä tai metsää polttamalla on ekologisesti järkevintä. Valtion metsien suojelualueiden valinnassa käytettiin hiljattain apuna Zonation-ohjelmaa, jonka algo-ritmit perustuvat klassiseen saarimaantieteen teoriaan ja sen jälkei-seen metapopulaatiotutkimukseen. Koska luonnonsuojelun resurssit ovat valitettavan niukat, ei ole samantekevää, minne uusia suojelualueita perustetaan, missä metsää poltetaan tai miten vaikeasti havaitta-via lajeja kartoitetaan.

Työssäni näen jatkuvasti, kuinka vähän virkamiehillä on aikaa tutustua alansa uusimpaan tutkimukseen. Tutkijat, älkää pitäkö kynttilänne vakan alla ja odottako, että virkamiehet sitten aikanaan löytävät merkittä-vän tuloksen jonkin sarjan sivuilta. Nostakaa kissa pöydälle, laittakaa eripainos johonkin ladattavaksi ja vääntäkää keskeiset johtopäätökset kotimaisella kielellä rautalangasta. Näin lisäätte vaikuttavuuttanne ja voitte parhaassa tapauksessa osallistua maailman parantamiseen.

TEKSTI MARJO LAUKKANEN KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

TIETÄVÄT MITÄ TEKEVÄT

Maailma on täynnä maailmanparantajia. Onneksi.

Oma yhdistys tukee lastenkotia Nepalissa

”Tasan kymmenen vuotta sitten lähdin ystäväni kanssa Maailmanvaihto ry:n kautta Nepaliin. Olin tuolloin toisen vuoden opiskelija sosiaalityössä. Tarkoituksemme oli olla vapaaehtoistyössä nepalilaisessa lastenkodissa viisi kuukautta.

Lastenkoti, johon menimme, oli järkyttävä. Siellä loukattiin kaikkia lastenoikeuksia, mitä kuvitella voi. Lapsilla ei ollut tarpeeksi ruokaa ja lastenkodin omistaja kohteli heitä väkivaltaisesti. Hänelle lastenkoti oli vain bisnestä. Alku oli todellinen shokki. Lastenkodissa oli kuitenkin vapaaehtoisena paikallinen nuori mies, Bikash Khatri, jolla oli suunnitelma lasten pelastamiseksi. Hän perusti australialaisten ystävien tuella uuden lastenkodin, jonne suurin osa lapsista pelastettiin. Näin sen muutoksen, mikä lapsissa tapahtui, kun he pääsivät pois pelosta ja nälästä. Palasin Suomeen, mutta en pystynyt unohtamaan kokemaani. Keräsin sukulaisilta ja tutuilta pieniä summia uuden lastenkodin avustamiseen.

Syntyi idea toisen kodinomaisen lastenkodin perustamiseksi. Vuonna 2007 perustimme Suomessa yhdistyksen – Maya Nepal ry:n – tukemaan uuden lastenkodin toimintaa. Näin, miten pienillä rahasummilla voi saada

aikaan ison muutoksen, kun teki työtä yhdessä paikallisten kanssa. Alussa meitä oli yhdistyksessä seitsemän perustajajäsentä ja yhdistys oli meille koko elämä, intohimo. Olin alussa monta vuotta puheenjohtajana ja yhdistys vei paljon enemmän aikaa kuin nyt.

Yhdistyksen rahankeruu on vakiintunut kuukausilahjoittajien ja itsenäisen verkkokaupan ansiosta. En osaa enää kuvitella elämäni ilman Maya Nepalia. Samalla olen enemmän jalat maassa kuin alussa. Seuraavana tavoitteena olisi kehittää toiminnasta omavaraisempi nimenomaan Nepalin päässä ja esimerkiksi alkaa myydä käsitöitä tai kasviksia. Shiva Risal, joka on valmistunut meiltä sosiaalityön maisteriksi, tekee parhaillaan toiminnan arviointia ja kehityssuunnitelmaa Maya Nepalista.

Kuluneen kymmenen vuoden aikana olen matkustanut Nepaliin joka vuosi ja ollut maassa yhteensä noin kolme vuotta. Teen väitöstutkimusta naisten yhteisöistä Nepalin maaseudulla. Tällä hetkellä vedän yhdistyksessä naisprojektia, joka mahdollistaa toimeentulon vaikeuksissa oleville äideille, kuten yksinhuoltajille. En osaa erotella yhdistystyötä muusta elämästä, kaikki liittyy kaikkeen. Nepal tulee jollakin tavalla olemaan elämässäni aina.”

**” Muutoksen
juuret lähtevät
paikallisyhteisöistä
ja haavoittuvimpien
tarpeista.**

Enni Mikkonen

Tutkija, sosiaalityön ja sosiaalipalveluiden
valtakunnallinen tutkijakoulu

Vapaus kaikille!

Roope Kanninen

Opiskelija, oikeustieteiden tiedekunta

Oikeutta ihmisille ja eläimille

”Kävelin kadulla Oulussa, kun näin Animalian pöydän. Olin jo aiemmin siirtynyt kasvisruokavalioon ja kiinnostunut eläinten oikeuksista. Liityin jäseneksi ja sain kutsun Kevätpäiville. Siitä se alkoi.

Käytän joka päivä monta tuntia järjestötoimintaan. Tällä hetkellä olen aktiivisin Animaliaassa ja Maan ystävissä, mutta olen tehnyt pieniä juttuja myös Amnes-tyssä, Unifecissa ja SPR:ssä. Järjestötoimintaa on vaikea erottaa muusta elämästä. Kerään esimerkiksi järjestöille rahaa osallistumalla juoksukilpailuihin, joten treenauskin liittyy aktivismiin. Pidän järjestötoimintaa muutenkin tosi hyödyllisenä. Se kehittää paitsi kuntoa myös esiintymistaitoja.

Minulle aktivismi tarkoittaa sitä, että ottaa aktiivisesti osaa yhteiskuntaan. Että ei ole pelkkä seuraaja vaan myös toimija. Tällä hetkellä teen eniten töitä liittyen vapaakauppasopimuksiin. TTIP, CETA ja TiSA ovat vapaakauppa- ja investointisopimuksia, joista EU parhaillaan neuvottelee. Niihin liittyy hyviä puolia mutta myös isoja ongelmia. Jos sopimukset menevät läpi, investoijat voivat haastaa EU:n tai yksittäisen valtion oikeuteen voittojaan uhkaavien lakien säätämisestä.

Mitä yksinkertaisemmasta asiasta on kyse, sitä helpompi toimintaan on saada ihmisiä mukaan. Esimerkiksi turkistarhaus on selkeämpi kysymys kuin vapaa-kauppasopimus.

Eläinoikeuskysymykset ovat minulle vuosi vuodelta tärkeämpiä. Eläimillä ei ole oikeudellista asemaa juuri missään yhteiskunnassa, ne ovat lain edessä esineitä. Tähän on vain pari pientä poikkeusta maailmalla. Muuten eläinten arvo on yksinomaan siinä, millaista hyötyä tai haittaa niistä on ihmisille. Mielestäni sekä ihmisten että eläinten pitäisi voida vaikuttaa elämäänsä niin paljon, kuin se vain on mahdollista. Ymmärrän silti, ettei kaikkia asioita voi päättää paikallistasolla. Esimerkiksi ilmastopolitiikassa vaaditaan globaaleja päätöksiä.

Haluaisin opinnoissani erikoistua eläinoikeuteen. Osallistuin avoimen yliopiston kautta Suomen ensimmäiselle eläinoikeuden kurssille, joka järjestettiin viime vuonna Itä-Suomen yliopistossa. Yhtenä tulevaisuuden haaveena on Lewis & Clarkin lakiyliopisto, jossa voi suorittaa tohtorinarvon eläinoikeudessa. Maisteriksi valmistuttua haluaisin olla ensin pari vuotta työelämässä. Yrityslakimiehenä työskentely ei ole mahdoton ajatus, mutta en toimisi yrityksessä, jonka arvot olisivat räikeässä ristiriidassa omieni kanssa.”

” Rakennetaan yhdessä parempaa tulevaisuutta maailman lapsille.

Minna Kimpimäki

Yliopistonlehtori ja kansainvälisen rikosoikeuden dosentti, oikeustieteiden tiedekunta

Lasten asiaa on helppo puolustaa

”Menin mukaan Unicefin toimintaan opiskeluaikana 90-luvun alkupuolella. Koska opiskelu oikeustieteissä oli aika itsenäistä ja yksinäistä puurtamista, kaipasin sen rinnalle sosiaalisempaa toimintaa. Unicefin arvot ovat lähellä omiani: maailman lasten auttaminen sekä poliittinen ja uskonnollinen sitoutumattomuus.

Lähdin heti aika tehokkaasti mukaan. Ensimmäisessä toimintaryhmän kokouksessa minut valittiin sihteeriiksi. Suomen Unicefilla on vahva vapaaehtoisjoukko tekemässä Unicefia näkyväksi eri puolilla Suomea. Toiminta on paikallista ja käytännönläheistä. Teemme tiedottamista ja rahankeräämistä, kuten lipaskeräyksiä ja tuotemyyntiä. Työn määrä vaihtelee kausittain ja kukin tekee tilanteensa mukaan. Ryhmään toivotaan koko ajan lisää ihmisiä.

Vapaaehtoistoiminnassa on minulle kaksi tärkeää puolta. Uskon asiaan ja tunnen tekeväni sen hyväksi töitä. Unicefin liiveissä ja nimissä on helppo toimia. Ihmisillä on myönteinen kuva järjestöstä ja maailman lasten asiaa on helppo puolustaa. Lisäksi toiminnassa on mukana mukavia ihmisiä ja osa meistä on ollut mukana yli 20 vuotta. Tulen aina hyvälle tuulelle, kun käyn kokouksissa tai olemme muuten yhteyksissä. Nyt olen uunituore puheenjohtaja ja mielenkiinnolla odotan, mitä pesti tuo tullessaan.” •

AIDOSTI OSALLISTAVA TUTKIMUS

Alkuperäiskansojen pyhien luontopaikkojen oikeudellista sääntelyä voidaan kehittää vain yhdessä yhteisöjen kanssa.

Alkuperäiskansojen pyhät luonnonpaikat ovat tärkeitä kulttuurin ja perinteisen elämäntavan kannalta kaikissa alkuperäiskansayhteisöissä. Sen lisäksi että tietyt vuoret ja tunturit, vesistöt tai vaikkapa saamelaisten uhrikivet ovat toimineet tai toimivat yhä alkuperäisyhteisöjen henkisyiden harjoittamisen paikkoina, ne ovat osa arvokasta kulttuuriperintöä, jota monet alkuperäiskansat haluavat koulutuksen ja perinnetiedon kautta siirtää tuleville sukupolville. Pyhät paikat muistuttavat myös muita ihmisiä luonnon henkisestä merkityksestä ja ovat näin ollen merkityksellisiä koko ihmiskunnalle.

Vaikka alkuperäiskansojen pyhät luonnonpaikat ovat usein yleisesti tunnettuja ja niiden kulttuurinen ja maisemallinen arvo on laajalti tunnustettu, niitä koskeva oikeudellinen sääntely on useimmiten hyvin puutteellista. Alkuperäiskansojen perinteiset tavat käyttää pyhiä paikkoja ja heidän niitä koskevat perinnetietonsa ovat vaarantuneet niin yleisen globaalisen ja kulttuurisen muutoksen kuin erilaisten taloudellisten tai jopa ympäristönsuojeluprojektien takia. Toisaalta osa alkuperäiskansojen pyhistä luonnonpaikoista ovat ulkopuolisilta salattuja. Alueiden virallinen merkitseminen pyhiksi paikoiksi ei aina välttämättä edusta alkuperäisyhteisön intressejä. Useinkaan pyhien paikkojen merkitseminen ja suojeleminen eivät valitettavasti ole kunnioittaneet alkuperäiskansojen toiveita, eikä heillä ole aina ollut mahdollisuutta vaikuttaa pyhiä paikkoja koskevaan suojeeluun tai päätöksentekoon.

Alusta asti yhdessä tehden

Arktisessa keskuksessa käynnistettiin toissa syksynä pyhiin luonnonpaikkoihin ja niiden suojeleminen vahvistamiseen tähtäävä tutkimus, jonka lähtökohtana ja keskeisenä tutkimusmetodina on alkuperäiskansojen osallistuminen ja heidän itsemääräämisoikeuden ja tapaoikeuksien kunnioittaminen – onhan kyseessä heidän oma kulttuuriperintönsä. Tutkimus käynnistyi konferenssilla, joka toi yhteen tutkijoita, alkuperäiskansojen edustajia ja päätöksentekijöitä. Keskusteluun osallistuttiin eri puolilta arktista aluetta aina Yakutiasta ja itäisestä Siperiasta Kanadaan ja Alaskaan saakka.

Konferenssin yhteydessä järjestettiin asiantuntijakokous, jossa pyrittiin yhdessä hahmottamaan projektin lähtökohtia ja tarpeita. Kokouksen pohjalta päädyttiin niin sanotun bottom-up eli alhaalta ylöspäin -läh-

tökohtaan omaksumiseen. Tarkoitus on, että tutkimus palvelee vahvasti alkuperäisyhteisöjen intressejä eikä ainakaan toimi niitä vastaan. Mielekäs ja todellinen osallistuminen tutkimuksen kaikkiin vaiheisiin – suunnittelusta lähtien – otettiin keskeiseksi periaatteeksi.

Kumppanuutta vahvistettiin yhteisellä julkilausumalla, joka sisältää kannanoton ja suosituksia päätöksentekijöille ja tahoille, jotka vastaavat pyhien paikkojen hallinnoinnista, suojelesta ja käytöstä. Sen tarkoituksena on herättää julkista keskustelua ja vaikuttaa päätöksentekoon kansallisesti ja kansainvälisesti.

Työpajat tutkimuslaboratorioina

Konferenssin jälkimainingeissa syntyi idea alkuperäiskansalähtöisen työpajan järjestämisestä, jossa kerran alkuperäiskansojen edustajat olisivat pääroolissa myös pääpuheenvuoroissa. Saamelaisalueen koulutuskeskus Inarista tarjoutui isännöimään viime kesäkuussa pidettyä työpajaa, sillä tutkimusprojektilla on tarkoitus palvella myös koulutuksellisia lähtökohtia. Tässä tutkimuksessa työpajat eivät keskity vain valmiiden ideoiden esittelyyn, vaan ne toimivat tutkimuslaboratorioina, joissa tutkijat, alkuperäiskansat ja mahdolliset muut sidosryhmät tekevät tutkimusta yhdessä. Vaikka osallistavasta tutkimuksesta puhutaankin nyt monella foorumilla, aito ja tasapuolinen kumppanuus täytyy rakentaa myös tutkimusmetodeja kehittämällä.

Tutkimusprojektille haetaan edelleen suurempaa rahoitusta. Sen puuttuminen ei kuitenkaan ole estänyt hedelemällistä yhteistyötä ja arvokkaiden kumppanuuksien rakentamista. Projektin jäsenet ovat parhaillaan kirjoittamassa niin kansainvälistä vertaisarvioitua kirjaa kuin työryhmäraporttiakin.

Mitä tutkimusprojektilla sitten saadaan aikaiseksi? Kumppanuuksien luominen ja rakentava vuoropuhelu ovat jo sinänsä arvokkaita niin yhteisöjen, yhteiskunnan kuin ympäristönkin hyvinvoinnin kannalta. Projekti on onnistunut tavoitteessaan, jos se pystyy luomaan parempia osallistuttamismalleja sekä ehdotuksia ja parhaita käytäntöjä pyhien paikkojen ja alkuperäiskansojen kulttuuriperinnön suojelemiseksi sekä tämän siirtämiseksi tuleville sukupolville. ●

Kirjoittaja on tutkijatohtori Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutissa, Arktisessa keskuksessa.

HAUSSA: HUMAANIUDEN RENESSANSI

ANONYMIT ONNELISET -videotaideprojekti alkoi vastaiskuna vihapuheelle ja vastakkainasettelulle.

K uvasimme ihmisten arjesta tarinoita, jotka jäävät usein kertomatta: pieniä kohtaamisia, joissa toisilleen tuntemattomien ihmisten välillä on ollut jotain myön-
teistä. *Anonymit onnelliset* -videotaideprojektimme on vastavoima vihapuheelle; se on teos ihmisten hyvyydestä.

Päävideoteos koostuu yksittäisistä videoklipeistä, joissa henkilöllisyytensä peittävät ihmiset kertovat, mitä heille tapahtui. Teoksen estetiikka sijoittuu koti- ja terroristivideoiden välimaastoon, ja toteutustapa kääntää aggressiivisen kuvaston huumoria hyödyntäen sosiaalisesti rakentavaksi viestiksi.

Työryhmän kokemuksia

”Kun tapasimme ihmisiä ja puhuimme heidän kanssaan, kyselimme, olisiko heillä jokin kokemus tuntemattoman ihmisen kohtaamisesta. Jotkut sanoivat ensin, ettei tule mitään mieleen, mutta pienellä pohtimisella yllättävän moni keksi jonkin sattumuksen. Myöhemmin tajusimme, että tässähän näitä kohtaamisia koko

ajan tulee, meidän tekijöiden ja osallistujien välille. Moni myös kiitteli jälkikäteen, että olipa virkistävää ja hauskaa tarinoida kameralle. Vaikka he kertoivat kaiken anonymisti, monelle kokemus oli hyvinkin henkilökohtainen ja tunteita herättävä.”

”Ihmisten osallistaminen projektiin ei ollut helppoa. Kyse ei ollut siitä, ettei kohtaamisia olisi ollut. Sen sijaan moni ajatteli, ettei oma kokemus ollut niin merkityksellinen, että joku haluaisi sen kuulla. Osa taas ei halunnut kameran eteen. Ymmärrän tämän täysin, sillä myös minulla on suuri kynnys osallistua ja esiintyä julkisesti.”

”Tehtävänäme oli vakuuttaa ihmiset siitä, että etsimme ihan arkisia ja pieniäkin juttuja. Koko homman perustui siihen, että ihmiset jakavat meille tarinansa ja samalla omaa aikaansa, joten ilman heitä projektista ei olisi tullut mitään. Kun se onnistui, tuli hyvin kiitollinen olo.”

”Oli haastavaa saada tarinat nauhalle, niin kuin ne meille alun perin ilman kameraa kerrottiin: hyvin rennosti ja spontaanisti, ilman esittämistä ja liikaa tulkintaa.”

www.happyanonymous.net

'Ennen kaikkea toivoin, että saisin kaverin'.
2015, valokuva vinyylille.

'Muista varsinkin rakastaa itseäsi'.
2015, valokuva vinyylille.

ERÄS KOHTAAMINEN

Oli ensimmäinen työpäiväni paikallisessa taidemuseossa, kun sisään tuli koditon mies, joka etsi lämmintä paikkaa sisältä, sillä ulkona satoi. Mies kävi istumaan museon kahvilaan ja istui siellä tuntikausia.

Lopulta päätin tarjota hänelle ilmaista kahvia ja ruokaa, vaikka huomasinkin, että muilla kahvilassa istuneilla oli hänestä epämukava ja vaivaantunut olo. Mies reagoi liikuttavalla tavalla ja kertoi, ettei hänellä ole yhtään rahaa tai muutakaan annettavaa. Sen sijaan hän tarjosi minulle viimeisen savukkeensa.

Nainen, Tornio

ANONYIMIT ONNELISET on tarinoita toisilleen tuntemattomien ihmisten kohtaamisesta. Vuosien 2013 ja 2014 aikana videoteosta varten kuvattiin kymmeniä ihmisiä kahdeksalla paikkakunnalla. Työryhmään kuuluvat kuvataiteilijat NINNI ja TUOMAS KORKALO, toimittaja ANN-MARI HUHTANEN ja näytelmäkirjailija JANNE ROSENVALL.

'Menetin kaiken, mutta sain paljon enemmän'.
2015, valokuva vinylille.

Ensimmäinen näyttely oli esillä Tampereella tammikuussa.

'Lomamatkan päätteeksi tilattiin taksi'.
2015, valokuva vinyylille.

tuokio

arktisessa

Sydäntalvi tunturissa
on kuin yksin eläisi kauniissa
ja hiljaisessa maailmassa.
Muita kulkijoita ei ole
ja hanki on koskematon.
Joskus kulkija saattaa kohdata
harvinaisen näyn, kuten
tunturikoivussa istuvan riekon.

Kaunis lintu nauttii kevään
ensimmäisistä auringonsäteistä
sekä tunturikoivun silmuista.
Kuva on otettu helmikuun
alussa Käsivarren Rommavuomassa.

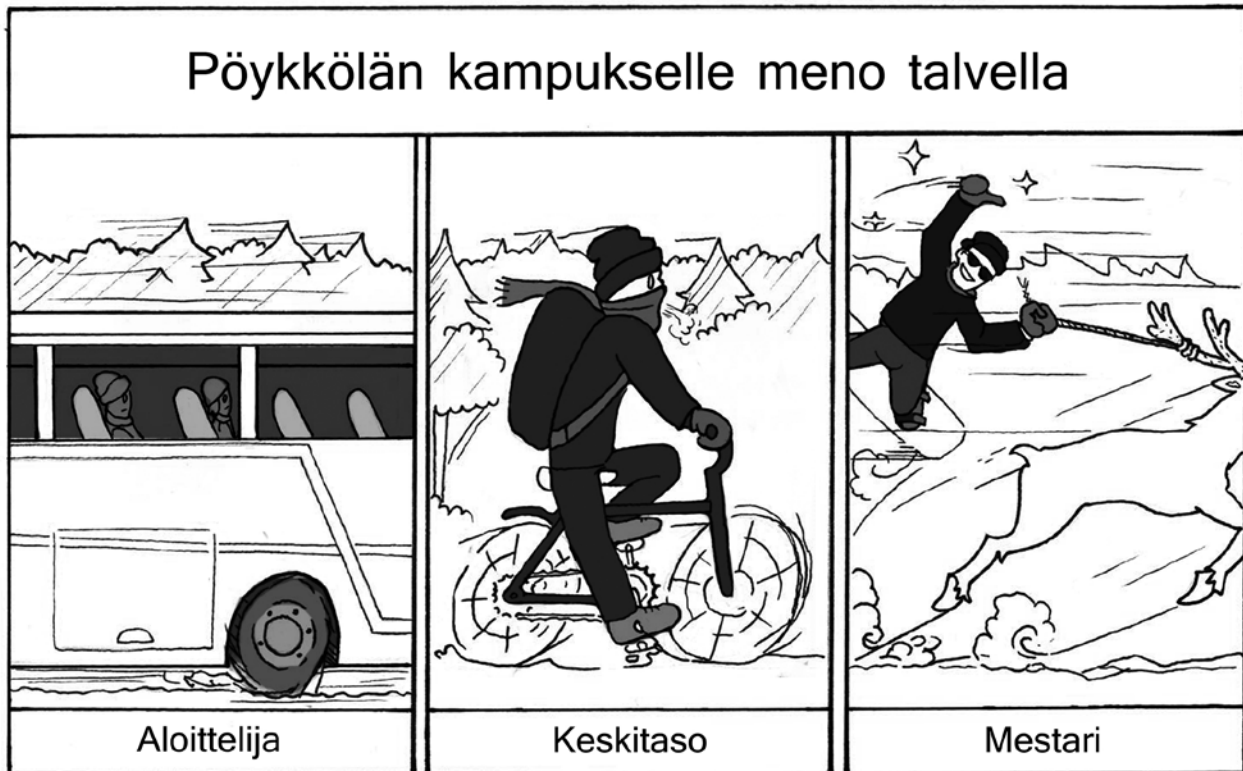
Teksti & kuva

ARI LAAKSO

Tiedetoimittaja,
Lapin yliopiston Arktinen keskus

ROBERT PRICE Opiskelija, audiovisuaalisen mediakulttuurin koulutusohjelma, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

Opiskelijaelämää
Lapin yliopistossa
lapinyliopisto.blogspot.fi

PYSÄHDY

"Luin kirjan. Kokonaisen kirjan: Steven Kotlerin *The Rise Of Superman*. Kirjassa Kotler käsittelee lähinnä extreme-urheilijoiden flow-kokemuksia. Flow on syvän keskittymisen tila, joka mahdollistaa venymisen huippusuorituksiin – niin fyysisiin kuin henkisiin. Flow-tutkimuksen tuoksista voi olla hyötyä myös tavallisessa työssä ja opiskelussa. Eräs paremman suorituksen keskeinen tekijä on läsnäolo. Kuinka vaikeaa tässä ajassa onkaan keskittyä yhteen tehtävään kerrallaan ja sulkea kaikki muu ulkopuolelle. Kotlerin sanoin: "Tunnin keskeytymätön työ on parempi kuin kaksi tuntia jatkuvaa on-off -tilaa."

Tätä päivää leimaa multitaskaamisen ihanne. Kun on monta rautaa tulella, mistään ei kuitenkaan tahdo tulla mitään. Huomaatko kirjoittavasi sähköpostia samalla, kun luet tenttiin? Päivitätkö facebook-sivua vartin välein istuessasi iltaa ystäväiesi kanssa? Luuletko saavasi näin aikaan yhtään enemmän tai paremmin?

Läsnäolo on tärkeää myös ihmissuhteissa. Kuuntele, mitä sillä Toisella on asiaa. Kysy, mitä kuuluu? Ja mikä tärkeintä: kuinka voit antaa aikaa muille, antamatta sitä myös itsellesi?"

ELLA SUITIALA

ANNA-LEENA MUOTKA

Kuulumisia opiskelijaelämästä.

VOITTAAKO SOHVASURFFAUS VAIHTO-OPISKELUN?

Aikana, jolloin kansainvälisyyttä korostetaan kenties enemmän kuin koskaan, Lapin yliopistosta ulkomaille vaihtoon hakeutuvien opiskelijoiden määrä on laskenut.

Lapin yliopiston kansainvälisten opiskelijapalveluiden päällikkö Jaana Severidt arvelee, että vaihto-opintojen suosion hiipuminen johtuu niin kansainvälisyyden arkipäiväistymisestä kuin opintojen tiukentuneista aikatauluista. Vaihto-opiskelua ei kenties koeta enää yhtä tarpeelliseksi kansainvälistymisen kannalta kuin aiemmin. Myös matkustamisen helppous vähentää osaltaan vaihto-opiskelun eksoottisuutta.

Tiukentuneet opintoaikojen rajaukset sekä opintotukikuukausien riittävyys puolestaan saattavat joidenkin opiskelijoiden kohdalla karsia vaihto-opinnot pois, kun nopea valmistuminen on suurempi prioriteetti.

Vaikka hakijamäärät ovat laskussa, nähdään kansainvälisyyden sisällyttäminen opintoihin edelleen tärkeänä. Muuttuneeseen tilanteeseen on vastattu kehittämällä tu-

kipalveluja. Severidt kertoo, että kansainvälisen osaamisen merkitystä korostetaan opiskelijoille jo heti opintojen alkutaipaleella. Kansainvälistyminen sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa, ja akateemisen henkilöstön roolia vaihto-opiskelun suunnittelussa ja ohjauksessa tullaan tukemaan. Opiskelijoiden ja henkilöstön välisellä yhteistyöllä mahdollistettaisiin tieteenalakohtainen kansainvälisen osaamisen kehittäminen ja verkostoituminen.

Vaihtoehtoisia tapoja tutkinnon kansainvälistämiseen ovat kotiyliopiston vieraskieliset opinnot, kotikansainvälistyminen, lyhemmät kansainvälistä osaamista edistävät intensiivikurssit sekä kesäkoulut. Severidtin mukaan myös ulkomaan harjoittelu kasvattaa merkitystään. Harjoittelu saatetaan nähdä opiskelua houkuttelevampana vaihtoehtona konkreettisen työkokemuksen takia. Harjoitteluja ulkomailta tarjoaa esimerkiksi Erasmus+ -ohjelma.

PERTTU SONNINEN

Taidetta näyteikkunassa

Joukko taiteiden tiedekunnan opiskelijoita valmisti näyteikkunainstallaation Kauppakeskus Revontuleen. *Kuu/Moon* -installaatio valmistettiin taiteiden tiedekunnan yhteisellä muotoiluproduktiokurssilla, ja se oli esillä kauppakeskuksessa joulun ajan. Teos sai innoituksensa Kalevalasta ja kaa-moksesta.

Installaation valmistaneet opiskelijat ovat kolmannen vuosikurssin opiskelijoita: Mariana Dos Santos, Anri Gorski, Ella Karttunen, Riina Kittilä, Antonia Koutrouza, Ida-Maria Niikonen, Rita Pais ja Jonna Panula.

Valtakunnallista tunnustusta hallintotieteen gradulle

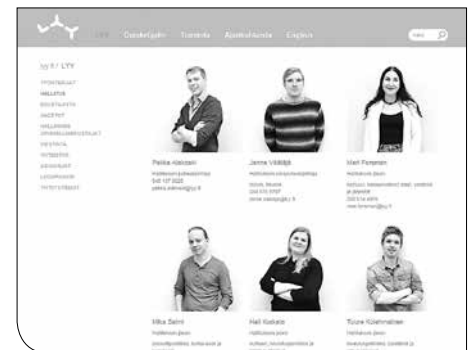
Hallintotieteen maisteriksi valmistunut Aija-Mari Partala palkittiin vuoden parhaasta hallintotieteen pro gradusta. Tutkielmassa tarkastellaan työntekijöiden kokemuksia hajautetussa organisaatiossa. Partala analysoi yhteensä 16 kirjoitusta fenomenologisella ja narratiivisella lähestymistavalla. Hän muodosti kirjoituksista kaksi päätarinaa kuvaamaan työntekijöiden tunnekokemuksia.

– Analyysini mukaan esimies jää etäiseksi hajautetussa organisaatiossa. Lisäksi työntekijät kokevat, että hajautetussa organisaatiossa kielteiset tunnekokemukset vaikuttavat alentavasti työmotivaatioon ja vähentävät yhteenkuuluvuuden tunnetta, Partala toteaa.

Palkinnon perusteluiden mukaan Partalan menetelmävalinta mahdollistaa sen, että yksilön henkilökohtainen kokemusmaailma kiinnitetään organisaation kertomuksiin. Samalla se paljastaa hajautetun organisaation arjen tason ja sosiaalisen ilmaston ytimen.

Tutkielmaa ohjanneet hallintotieteen yliopisto-opettaja Ville Kivivirta ja apulaisprofessori Jaana Leinonen toivovat palkinnon luovan uskoa hallintotieteen graduntekijöihin.

– Kyseessä on jo toinen Lapin yliopiston hallintotieteeseen myönnetty gradupalkinto lyhyen ajan sisällä. Tämä osoittaa hallintotieteen opiskelijoiden korkeaa motivaatiota ja perehtyneisyyttä ajankohtaisiin tutkimuksellisiin ilmiöihin, Kivivirta ja Leinonen toteavat.

www.lyy.fi

Uusi vuosi, uusi hallitus

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan LYYn edustajisto on valinnut uuden hallituksen vuodelle 2015. Puheenjohtajaksi valittiin hallintotieteen kolmannen vuoden opiskelija Pekka Alakoski ja hallituksen jäseniksi Meri Forsman, Tuure Kolehmainen, Heli Korkkala, Mika Salmi ja Janne Väätäjä.

OMA YRITYS SYNTYI LUENTOSALISSA

Matti Pulkamo oli vasta opiskelija, kun hän perusti lakiasiaintuimiston yhdessä opiskelukaverinsa Ville Vitikan kanssa. Kaverukset allekirjoittivat perustamissopimuksen luentosali 121:ssä. Sitten yritys siirtyi Pulkamolle, joka on ollut toimintonsa ainoa osakas jo kymmenen vuotta. Kun Pulkamosta tuli asianajaja, yritys muuttui asianajotoimistoksi.

– Parasta työssäni on yrittäjänä toimiminen ja siihen liittyvä itsenäisyys – tai no, näennäinen itsenäisyys.

Oikeuskäsittelyihin liittyviin määräaikoihin kun ei voi itse vaikuttaa, ja työn hyvästä jäljestä on vastuussa paitsi itselleen, myös asiakkaalleen. Samalla työssä on kuitenkin joustavuutta, joka helpottaa perheellisen arkea.

– Haastavinta on pysyä ajan tasalla lainsäädännöstä ja oikeuskäytännöistä. Oppiminen ei lopu koskaan.

Suomen Asianajajaliiton Lapin osastossa on tällä hetkellä 58 asianajajaa, joista suurin osa työskentelee Rovaniemellä. Pulkamon mukaan pienessä kaupungissa on asianajajien kesken hyvä ”työpaikkahenki”, mikä helpottaa asioiden hoitoa. Rovaniemeltä käsin palvelaan koko Lappia.

– Juttujen kirjo on hyvin laaja, eikä yksikään päivä ole samanlainen kuin toinen. Tämä on monipuolista ihmisten ongelmien ratkaisemista.

Suurin osa työajasta menee tiedon hakemiseen ja analysointiin sekä yhteydenpitoon eri sidosryhmien kanssa. Asiakkaita Pulkamo tapaa yleensä kerran, pari päivässä ja tuomioistuinten istuntoja on viikoittain. Tulevaisuudessa Pulkamo haluaisi syventyä lisää asumisjuridiikkaan, josta hän on käynyt luennoimassa eri organisaatioissa.

Miten oikeustieteiden tiedekunnasta valmistuva voi työllistyä Rovaniemelle?

– Kannattaa hakeutua opintojen ohella osa-aikaiseksi avustajaksi asianajotoimistoon. Asianajajien keski-ikä on Lapissa korkea, lähes 53 vuotta. Nuorten saaminen alalle on välttämätöntä jo ihan jatkuvuudenkin kannalta.

Pulkamo elää kuten opettaa. Hänellä on töissä vastavalmistunut oikeustieteen maisteri Essi Pehkonen, joka on avustanut häntä osa-aikaisesti parin vuoden ajan.

MARJO LAUKKANEN

alumni

ANNA-LEENA MUOTKA

Matti Pulkamo

Asianajaja, yrittäjä
Pulkamo Oy

- Syntynyt 1975 Rovaniemellä
- Oikeustieteen kandidaatti 2003, Lapin yliopisto
- Varatuomari 2004, Jämsän käräjäoikeus
- Työskentelee asianajajana omassa yrityksessään Pulkamo Oy:ssä
- Toimii Suomen Asianajajaliiton Lapin osaston puheenjohtajana

KUN KYLMÄ KANGISTAA TUTKIJAN

Pakkasta on kauppaidalla auton mittarin mukaan 39 astetta. Ystäväni kotona muutamien kilometrin päässä mittari näyttää miinusta 43 astetta. Siinä kohdassa järven rannalla on jostain syystä aina kylmempää, vaikka mitauspiste on korkeammalla kuin täällä tien varressa.

Auto ei pidä näin kylmästä. Ohjaus tuntuu raskaalta, kytkin on jähmeä ja vaihdekeppi liikkuu kuin liimassa. Kosteus jäätyy antureihin, jotka lähettävät tietokoneelle omituisia signaaleja. Aiemmin Rauhalan kohdalla auto väitti, että jäähdytysnestettä ei ole lainkaan. Karesuvannosta lähtiessäni sähkölaitteet sanoivat sopimuksensa irti yksi kerrallaan. Kun käynnistin auton uudestaan useita kertoja, heräsivät henkiin vuorollansa ohjaustehostin, sisätilan puhallin ja virran ulosotto. Tuulilasinpyyhkimistä paloi sulake, mutta koska sulakekotelon kansi oli jäänyt kiinni, annoin asian olla. Sulatan sen myöhemmin kuumailmapuhaltimella. Kovassa pakkasessa on se hyvä puoli, että lunta ei juuri sada.

Kelkka lähtee käyntiin melko helposti, jo neljännellä nykäisyllä. Hihna on jäässä, ja konehuoneesta leviää pahaenteinen musta savu, kun pakotan ajoneuvon alas kärrystä. Peräkärryn kuomun pumpuista on henki pois, mutta kuomu pysyy ylhäällä tukikepin avulla.

Päällä on kolme väliasua, kelkkapuku ja paksu untuvatakki. Ajaessa ei tule kylmä, mutta pysynkin puurajan alapuolella, jossa ei tuule nyt lainkaan. Kelkan moottori ei tunnu oikein lämpiävän. Repussa on lisävaatteita, ruokaa ja juomaa siltä varalta, että kone hajoaa ja edessä on oleskelua pakkasyössä. Matkapuhelin on lämpimässä kelkkapuvun povitaskussa.

Neuvostosotilaan mantteli

Pakkanen on laskenut alle kolmenkymmenen asteen. Heti puurajan yläpuolella vaatteisiin tarttuu kuitenkin luiseva tuuli. Puen kelkkavaatteiden päälle pitkän lämmittelytakin, joka muistuttaa neuvostosotilaan mantteliä. Se suojaa reisien isoja lihaksia ja eristää tuulen ylävartalolta. Takin pintamateriaali kestää kylmää: se tuntuu kovassa pakkasessa lähes yhtä joustavalta kuin lauhalla.

Ajamme suuren ympyrän myötätuuleen, sivutuuleen ja lopulta vastatuuleen. Porot ovat kahdessa tokassa kilometrien päässä toisistaan. Lunta ei ole paljoa ja se on pehmeää, joten ne kaivavat rauhassa. Porot on silti ajettava ympäri joka päivä, sillä ne ovat ehtiväisiä ja alttiina monille vaaroille. Kohta on helmikuu ja ahmojen aktivoitumisen aika.

Pysyn lämpimänä iltapäivään saakka. Kun hämärä tihenee ja käännyimme takaisin kohti etelää, energia ei tahdo riittää enää lämmittämään väsyvää kehoa. Polvet ottavat kylmää ja tuuli tuntuu pääsevän sisään monista vaatekerroista. Vilu menee luihin ja tekee olostä heikon. Teen ajaessa vähän koomisia lämpöliikkeitä ja pysyn jotenkuten toimintakuntoisena. Kun pysähdymme puhuttamaan naapurin poromiestä, juon kuumaa mehua ja syön vähän. Tuuli vihloo käsiä ja syöminen aiheuttaa hetkellisen kylmyyden tunteen.

Keli on vähän omituinen. Vaikka on kylmä ja tuulee ravakasti, on niin sakeaa, että näkyvyys on alle viisi metriä. Valkoista maisemaa täplittävät kivet, jotka tuntuvat olevan kaukana mutta jotka kopsahtavatkin

KIPU ON MERKKI PUOLUSTAUTUMISESTA

Keho reagoi pakkaseen monin tavoin, sanoo kylmätutkija Susanna Pääkkölä Arktisesta keskukselta. Kipu iholla on merkki siitä, että elimistö suojautuu kylmää vastaan.

– Kylmässä lämpöä pyritään säästämään ja ohjaamaan kehon sisäosiin, jotta elintärkeät toiminnot voidaan turvata. Ihon, käsien ja jalkojen pintaverisuonten supistuminen vähentää ihon ja ääreisosien verenkiertoa ja laskee niiden lämpötilaa. Tämä voidaan aistia kylmätuntemuksina tai kylmäkipuna.

Ohimenevää kipua vakavampia jäähtymisen merkkejä ovat muun muassa paleltumat, kangistuminen ja sekavuus.

– Lihasten ja hermoston toiminta hidastuvat kylmässä, mikä voi aiheuttaa kangistumista. Aivojen jäähtyminen voi johtaa sekavuuteen, raajojen jäähtyminen puolestaan aiheuttaa tunnottomuutta, kömpelyyttä ja suorituskyvyn laskua. Kehon jäähtyminen edelleen voi aiheuttaa autonomisen hermoston stimuloimia tahattomia lihasväristyksiä, joiden avulla elimistö tuottaa tarvitsemaansa lisälämpöä, Pääkkölä kuvaa.

Lämpötasapainoon voi vaikuttaa pukeutumalla suojaavasti sekä tuottamalla lämpöä liikkumalla. Tärkeää on erityisesti käsien, jalkojen ja pään pitäminen lämpimänä. Riittävä syöminen ja juominen ovat välttämättömiä, sillä elimistö sekä kuluttaa runsaasti energiaa että kuivuu kylmässä. Myös mielialalla on vaikutusta kylmänsietoon.

– Subjektiiiviset kylmätuntemukset vaihtelevat jonkin verran yksilöittäin. Positiivinen mieliala auttaa usein viimekädessä selviytymään.

sukseen juuri nyt. Eteen nousee seinä, jonka tajuaa, kun kelkka alkaa nousta ylöspäin. Tasapainoaisesti ei oikein välitä tietoa siitä, missä asennossa kova maa on. Käännyimme ja ylitämme puron, joka solisee monin paikoin avonaisena. Kypärän visiiri on lähes umpijäässä, vaikka yleensä se pysyy sulana kovallakin pakkasella. Virityn valkoiseen valveuneen, passiiviseen paikallaan olemisen tilaan.

Hypnoottinen ympyrä

Erotukset ovat alkaneet. Alhaalla on taas pakkasta yli kolmekymmentä astetta, mutta täällä tunturin kyljessä on lämpimämpää. Nyt ei tuule ja näkyvyyskin on parempi. On jo ilta, mutta kuun ja tähtien valossa maisema ei ole pimeä. Jotenkin tämä yhdistelmä on aina miellyttänyt minua. Tyynen pakkasen kanssa pärjää kyllä ja on levollista tietää suurin piirtein, missä on. Tuiskussa kulkeminen kelkalla on jostain syystä vaikeampaa kuin suksilla tai kesällä kävellen. Kun liikkuu nopeasti, me-

nee myös nopeasti harhaan.

Kirnussa tulee kuuma. Vähennän vaatekertoja ja vaihdan karvalakin ohueen pipoon. Porot höyryävät ja roukuvat, koparoiden kapina on lunta vasten pehmyt. Eläimet kiertävät hypnoottista ympyrää. Vasikat on yleensä helppo ottaa kiinni, mutta vaatimien kanssa on oltava tarkkana. Pitää ennakoida, milloin ne tulevat kohdalle. Liian lähelle aittaa ei saa mennä eteen, muuten poro vaihtaa suuntaa. Parasta on käyttää eläinten omaa liikkettä hyväksi, pyörähtää, ohjata ja ottaa nulpot kainaloon. Joillakin on päällä neliraajajarru ja ne on vedettävä konttoreihin väellä ja voimalla.

Työ jatkuu aamuyöllä ja keho alkaa käydä ylikierroksilla. Väki ympärillä uupuu. Pakkanen ja raaka työ imevät kehon tyhjäksi nesteestä ja energiasta. Juon liikaa kahvia. Aamun tunteina uni ei tule. Kohta sarastaa ja poroja on lähdeittävä paimentamaan. Kämpän nurkka narisee pakkasessa. Kaminan tohina on muuttunut hiljaiseksi rapinaksi ja kämpässä alkaa olla viileää. Vantuut narulla tuntuvat jo kuivilta. ●

Kirjoittaja on tehnyt Käsivarressa etnografista tutkimusta poroelämästä vuosina 2007–2015.

TUIJA HAUTALA-HIRVIOJA

KAUNEUTTA POHJOISKALOTILTA

Pohjoiskalotin kuvataide on ponnistanut paikallisuudesta ja pohjoisen luonnon erityispiirteistä. Ulkopuolisille pohjoinen taide on näyttäytynyt liian värikkäänä, jopa räikeänä, joskus värittömänä, karuna ja hiljaisena sekä toisaalta eksoottisena.

P

ohjoiskalotin kauppa- ja kulttuurisuhteet ovat olleet vilkkaat keskiajalta lähtien. Alueella liikkuvat kauppiat, kalastajat, metsästäjät ja poronomadit. Toinen maailmansota katkaisi yhteistyöltä siivet. Kylmän sodan jälkeen suhteet alkoivat kuitenkin normalisoitua. Maiden välisen yhteistyön lujittamiseksi perustettiin ystävyysseuroja, aloitettiin ystävyyskaupunkitoiminta sekä tehtiin kahdenkeskisiä näyttelyvierailuja. Pohjoiskalotin kuvataidetta esiteltiin ensimmäisen kerran Kalottipäivien yhteydessä Kemissä vuonna 1966. Samana vuonna yli sadan hengen ryhmä norjalaisia, ruotsalaisia ja suomalaisia taiteilijoita vieraili Murmanskissa.

Kuvataiteilijat aktivoituvat

Murmanskin taide-elämä oli jo 1970-luvulla ammatillisesti orientoitunut: kuvataiteilijat olivat kouluttautuneet, heillä oli työtilat ja yhteinen liitto 1960-luvun lopulta alkaen. Norjan, Ruotsin ja Suomen taiteilijat olivat 1970-luvulla usein itseoppineita tai kuvataideopettajia. Norjassa oli 1970-luvulla jo useita kuvataideyhdistyksiä.

Ruotsissa ja Suomessa vuosikymmen oli kuvataideyhdistysten ja taiteilijaryhmien perustamisen aikaa. Norrbottenin museolla ja Keminsä taidemuseolla oli merkittävä rooli alueidensa taiteen tunnetuksi tekemisessä.

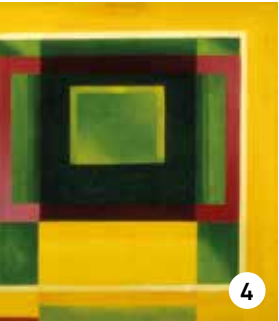
Taideorganisaatioiden yhteistyö lisääntyy

1970-luvun puolivälissä näyttelytoiminta oli vilkasta koko Pohjoiskalotin alueella. Näyttelyt olivat pääosin paikallisia tai kansallisia. Ystävyyskaupunkitoiminta, eri maiden kuvataideseurat ja Pohjoiskalotti-näyttelyt pyrkivät luomaan yhteyksiä alueen taiteilijoiden kesken. Vuonna 1979 perustettuun Saamelaistaiteilijoiden liittoon liittyi taiteilijoita Norjasta, Ruotsista ja Suomesta.

1980-luvulla kuvataideseurojen toiminta oli vireää ja koulutettujen taiteilijoiden määrä lisääntyi. Näyttelytoiminta vilkastui uusien näyttelytilojen myötä. Alueelle perustettiin uusia taidemuseoita: Murmanskin alue-aidemuseo, Nordnorsk Museum, Särestöniemi-museo, Aineen taidemuseo ja Rovaniemen taidemuseo. Keminsä taidemuseosta tuli Lapin läänin aluetaidemuseo. Saamelainen taidekeskus perustettiin Karasjoelle ja Sodankylään Museogalleria Alariesto.

2

4

5

3

Monipuolinen maisemakuvaus

Pohjoiskalotin kuvataiteessa on esitelty pohjoisen luonnon karuutta ja avaruutta sekä joki-, suo-, tunturi- että merimaisemia. Yhdistävänä tekijänä maalauksissa on kesän valoisuus ja talven viileä valo. Suomessa kylämaisemat ovat nostalgisia, autoituvia ja hiljaisia.

Muualla Pohjoiskalotilla maisema näyttäytyy pohjoisena mielenmaisemana tai suojeltavana kohteena. Murmanskilaisten taiteilijoiden teoksissa esiin nousee rakennettu maisema: kaupunki-, kylä- ja satamanäkymät. Kaupunki ja satama kuvastavat urbaanin elämän uutta estetiikkaa, eräänlaista tulevaisuuden utopiaa.

Ihmisen kuvaus

Pohjoinen ihminen kuvataan usein osana kulttuuri- ja luonnonmaisemaa. Kuvauksista välittyy elämän karuus ankaran luonnon keskellä. Joskus pohjoisen ihminen näyttäytyy voittoa, pohjoiseen luontoon sopeutuvana, joskus yksinäisenä, ahdistuneena ja haavoittuvana. Osa taiteilijoista tarkastelee ihmisten arkielämää: työtä, perhettä, kotia ja juhlia. Saamelaiset, pomorit, kalastajat ja työläiset, usein myös taiteilijat omakuvissaan, kuvataan kulttuurinsa tai työnsä edustajina.

1. Vasili G. Baranov: *Reidar Särestöniemen muotokuva*, 1969. Murmanskin alueellinen taidemuseo.
2. Ingvar Jigrud, *Autoitunut maa*, 1982. Kuvälähde: Bertil Sundstedt.
3. Anatoly A. Sergienko: *Pohjoisen rannikon laulut*, 1975–1976. Murmanskin alueellinen taidemuseo.
4. Olavi Korolainen: *Aukko*, 1970. Aineen Kuvataidesäätiö, Aineen taidemuseo.
5. Synnøve Persen: *Meren rannalla*, 1988. Lillehammerin taidemuseo.

Lokan ja Porttipahdan tekoaltaiden täyttäminen vuosina 1968–1973 herätti ihmiset huomaamaan altaiden aiheuttamat rajut muutokset. Samaan aikaan tapahtunut rakennemuutos, työttömyys ja muuttoliike huolestuttivat. Muutosten aiheuttama ahdistus purkautuu joidenkin taiteilijoiden teoksissa. Norjassa Alta-joen rakentaminen nosti esille luonnonsuojelun ohella pelon saamelaiskulttuurin katoamisesta. ●

Kirjoittaja toimii vastuullisena johtajana kolmivuotisessa Northern Beauty -hankkeessa, joka päättyy keväällä. Hankkeen tutkimustuloksia esiteltiin kirjan ohella kiertonäyttelyn ja seminaarin yhteydessä.

TUTKIJA

TEKSTI LAURA TIITINEN

KUVITUS ANNA-MARI NUKARINEN

SOSIAALISESSA MEDIASSA

” Tutkijoita on joissakin yliopistoissa kielletty esittämästä keskeneräisiä tutkimustuloksia sosiaalisessa mediassa ennen niiden varsinaista julkaisua. Itse suosittelen käyttämään sosiaalista mediaa aktiivisesti tutkimuksen työvälineenä.

Käyntikortit näkösilä

Jokainen tutkimuksesta kirjoittamani teksti on käyntikortti. Se kertoo lukijalleen, mitä tutkin ja tiedän, millaisista aiheista minua voisi pyytää johonkin puhumaan tai kirjoittamaan. Tuon blogikirjoituksissa esille tutkimukseni herkkupaloja. Niitä jotka kiinnostavat ja ruokkivat lisää kiinnostusta. Blogikirjoitukset ovat portti perinteiseen mediaan ja olenkin saanut niiden johdosta useampia haastattelupyynnöitä. Lähetän toimittajalle etukäteen pari linkkiä haastatteluun liittyvään kirjoitukseen. Niiden avulla hän voi perehtyä teemaan pikaisesti ja perehtyminen auttaa muotoilemaan osuvia haastattelukysymyksiä. Blogikirjoitukset ovat tuottaneet myös monenlaisia kirjoitus- ja luennointipyynnöitä, joista usein maksetaan.

Ajatusten järjestelyä ja mapittamista

Blogikirjoittaminen auttaa jäsentämään ajatuksia ja kokoamaan tietoa yhteen. Monet kirjoitusaiheet tulevat osaksi väitöskirjaani, jossa käsittelen aiheita laajemmin.

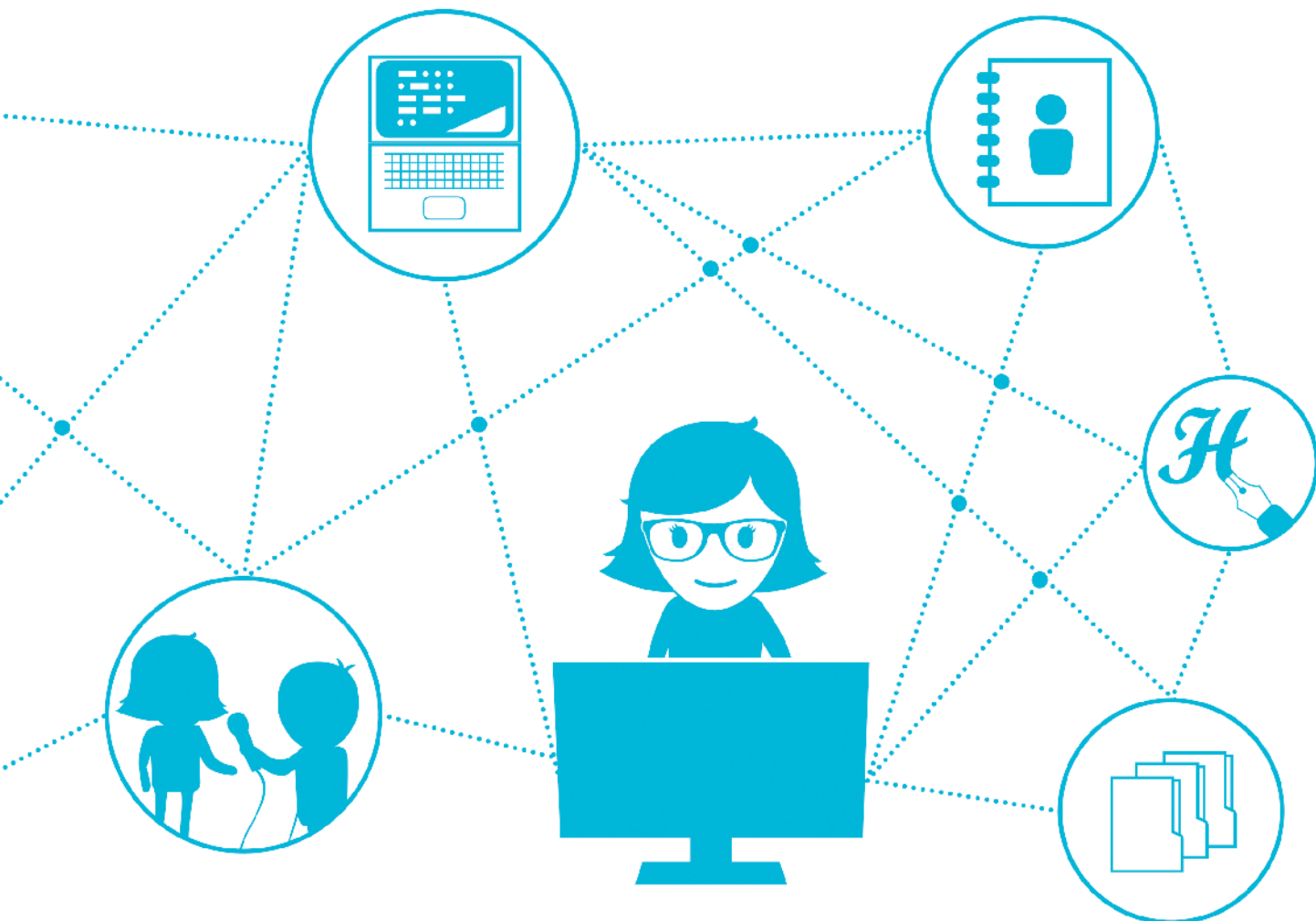
Toisaalta someen on vapaus kirjoittaa asioita, jotka eivät mahdu tutkimukseen. Kirjoitan tekstejä yleensä kahteen blogiin, joista toinen on suunnattu akateemiselle yhteisölle ja toinen enemmän sosiaalialan ammattilaisille ja laajemmalle yleisölle.

Aineiston hankintaa

Tutkimusaiheeni on arkaluonteinen ja minulla on ollut vaikeuksia löytää haastateltavia. Kun kerron julkisuudessa tutkimuksesta, saan yhteydenottoja ihmisiltä, jotka haluavat jakaa kokemuksensa epäkohtien paljastamisesta ja vaientamisesta. Julkisuus on keino löytää aineistoa, erityisesti kun tutkimuskohteeseen liittyy jotain tabumaista, arkaluontoista tai aikaisemmin käsitteellistämätöntä.

Tulkintojen testaamista

Jokainen julkisuus, oli se sitten radiohaastattelu, lehti-juttu tai blogikirjoitus, herättää keskustelua eri sosiaalisen median foorumeilla. Seuraan keskustelua ja osal-

listun siihen, koska se kehittää tutkimustani. Löydän uusia näkökulmia ja hahmotan mitä muut ajattelevat tai tietävät tutkimuskohteestani. Opin tutkimuskohteestani enemmän somessa, kuin tutkimusseminaareissa.

Tutkin ilmiötä, joka vaikuttaa eri aloilla kymmenien tuhansien julkishallinnon työntekijöiden työhyvinvointiin ja eettiseen taakkaan sekä kansalaisten oikeudenmukaiseen kohteluun. Sosiaalisen median välityksellä tavoitan ne ihmiset, joita tutkimusilmiö käytännössä koskettaa eniten. Välillä on järkevämpää testata tulkin-toja heillä, kuin tiedeyhteisön kollegoilla.

Kokemusta median toimintalogiikasta

Tutkimusaiheeni liittyy julkisuuteen. Ilman omakoh-taisia kokemuksia julkisuuden toimintalogiikasta olisin aika pihalla siitä, mitä tutkin. Someviestintä opettaa myös asian markkinointia ja on samalla mielenkiintoi-nen harrastus, jota toteutan yleensä vapaa-ajalla. Some on verkostoitumisen areena. Jos tarpeisiin sopivaa aree-naa ei löydy, aina voi perustaa sellaisen!

Tyylilaji vapaa!

Blogitekstien luonne ja tyyli ovat tieteellistä tekstiä va-paampaa. Voin kirjoittaa vaikka runomuotoa, jos ha-luan. Tutkimustyö herättää monenlaisia tunteita, jot-ka kanavoin hyödyksi kirjoittamalla niiden voimalla. Puran eri teksteihin tuotumusta, innostusta ja ärty-mystä. Somekirjoittaminen opettaa tiivistämään asi-oita tehokkaasti ja huomioimaan lukijan näkökulman. Somessa kaikki julkaisut eivät ole täydellisiä, eikä epä-täydellisyys haittaa ketään. Kymmenestä julkaisusta ehkä yksi on hitti, loput harjoittelua. Se opettaa arme-liaisuutta omia tuotoksia kohtaan.

Matka visiooni

Minulla on tutkimuksen alusta saakka ollut visio, eli unelma jota tavoittelen. Haluan edistää sosiaalialan viestinnän kehittymistä ja epäkohtien käsittelyä orga-nisaatioissa. Ilman tutkimustakin on selvää, että niis-sä riittää kehitettävää. Tuo visio ei toteudu ilman, että viestin asiaani niille avaintahoille, jotka vaikuttavat sosiaalialan viestinnän kehittämiseen. ●

Kirjoittaja on tutkija ja sosiaalisyöntekijä.

KAHVIN TUOKSU

Kävelen päivittäin taukokotilan B1057 ohitse. Ilahdun aina huoneesta kuuluvasta iloisesta naurusta ja puheensorinasta. Eräänä päivänä uteliaisuus voittaa ja aukaisen huoneen oven. Paljastuu, että huoneessa kahvittelee opiskelupalveluiden ja avoimen yliopiston työntekijöitä.

– Tilalla on suuri merkitys yhteisöllisyyden rakentamisessa yli yksikkörajojen. Aamulla tilassa puhutaan esimerkiksi säästä, urheilusta, koirista ja niin edelleen. Kirjoittamaton sääntö on, että työasioista tilassa ei juurikaan puhuta, koordinaattori Pirjo Hirvonen sanoo (kuvassa vas.).

Tilassa ei ole tapana lukea kännykän kautta sähköpostia tai silmällä Facebookia. Tilassa ollaan kasvokkain läsnä juuri siinä hetkessä. Pullaa ja makeisia kukin tuo vuorollaan. Kahvit ostetaan yhdessä, ja ne keittää kuka parhaiten ehtii. Tilassa kokoonnutaan yhteiseen kahvihetkeen päivittäin kello 8.30 ja 13.30.

– Olemme läsnä tilassa yksilöinä, emme työroolimme kautta. Työasioita on helppo hoitaa yhdessä, kun tunnemme toisemme myös yksityishenkilöinä. Lisäksi tilassa saa tietoa kasvokkain erilaisista asioista kuten siitä, onko joku sairaana tai työmatkalla, verkko-opetuksen kehittämispäällikkö Sirpa Purtilo Nieminen sanoo (kuvassa toinen vas.).

– Tilan viihtyisyys ei ole parasta mahdollista laatua, tila on ahdas ja kaittava, mutta yhteishenki korvaa ulkoiset puutteet. Tilassa rupatellessa ratkeavat itsestään myös monet työongelmat, Hirvonen lisää.

Hirvonen ja Purtilo-Nieminen unelmoivat isommasta tilasta, jonka sisustusta he voisivat olla suunnittelemassa. Tilassa voisi olla ainakin radio, joka sekoittaisi neljää käynnissä olevaa keskustelua. Lisäksi tilassa voisi olla pienryhmänurkkia sekä erilaisia valoja, joilla voisi luoda tunnelmaa. Myös verhot ja kukat loihittisivat tilaan viihtyisyyttä lisäävää tunnelmaa.

Hirvosen ja Purtilo-Niemisen mukaan tauot ovat tärkeitä työhyvinvoinnin kannalta, ja ne maksavat kyllä itsensä takaisin.

– Toisen ihmisen kohtaaminen kasvokkain auttaa irtautumaan hetkestä työstä ja sen paineista. Tauot lisäävät tehokkuutta ja työhyvinvointia, Purtilo-Nieminen ja Hirvonen sanovat.

Eivät B1057-tilan naiset silti mitään koppihöperöitä ole. Perjantaisin he menevät yhdessä iltapäiväkahville Ravintola Felliin, joka sijaitsee toisessa päässä yliopistoa. Siellä juodaan pullakahvit työviikon päättymisen ja edessä olevan viikonlopun kunniaksi.

OLLI TIURANIEMI

kotisivu

TAUKOTILA B1057

www.ttl.fi

Lisätietoa työhyvinvoinnista löytyy mm. Työterveyslaitoksen sivuilta

ANNA-LEENA MUOTKA

SEIKKAILLEN ELÄMYKSIÄ IIISuomalainen
seikkailupedagogiikka

Seppo J.A. Karppinen & Timo Latomaa
Lapin yliopistokustannus, 2015
ISBN 978-952-310-988-9
www.ulapland.fi/lup

Elämys- ja seikkailukasvatus hakee Suomessa vielä vakaata jalansijaa, vaikka sitä on tarjottu monella taholla jo vuosikymmenten ajan, ja vaikka seikkailullisuus itse on syvällä suomalaisessa identiteetissä. Kirja avaa tämän tavoitteellisen seikkailutoiminnan käsitteistöä, taustaa ja näkymiä. Kirjan kirjoittajat ovat itse seikkailutoiminnan aktiivisia kehittäjiä ja tukijoita, jotka puhuvat teoksessaan menneisyydestä tulevaisuuden rakentamiseksi. Teos on itsenäinen kolmas osa *Seikkailen elämyksiä* -kirjasarjasta.

Hyvinvointivaltion ja sosiaalipolitiikan tutkimuksessa on keskusteltu kulttuurinäkökulman tarpeellisuudesta. *Hyvinvointivaltion kulttuurintutkimus* osallistuu tähän keskusteluun. Kirja avaa hyvinvointivaltiota koskevien käsitysten historiallisuutta ja nykyhetkeä sekä niiden moninaisuutta ja ristiriitaisuutta. Miten hyvinvointivaltio on Suomessa ymmärretty? Millaisten kulttuuristen ja poliittisten ajattelutapojen varaan se rakentuu? Miten sen tulevaisuudesta kamppaillaan? Kirja pyrkii rikkomään mielikuvia hyvinvointivaltiosta yhtenäisenä kokonaisuutena tai ilmiönä, joka liittyy pelkästään viralliseen politiikkaan.

**HYVINVOINTIVALTION
KULTTUURINTUTKIMUS**

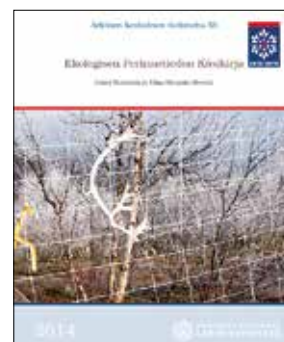
Janne Autto & Mikael Nygård (toim.)
Lapin yliopistokustannus, 2015
ISBN 978-952-310-986-5
www.ulapland.fi/lup

**EKOLOGISEN
PERINNETIEDON
KÄSIKIRJA**

Inkeri Markkula &
Elina Helander-Renvall (toim.)
Luettavissa sähköisenä versiona
Lapin yliopiston julkaisuarkistossa
www.doria.fi

Ekologisen perinnetiedon käsikirja johdattelee lukijaa ekologisen perinnetiedon eri osa-alueisiin sekä perinnetiedon säilyttämisen haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Kirjassa pohditaan myös perinnetiedon keräämiseen ja käyttöön liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Käsikirja tuotettiin Ekologinen perinnetieto Suomen saamelaisalueella -hankkeessa, jota rahoitti Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR).

NARKOLEPSIAAN SAIRASTUNEIDEN LASTEN JA NUORTEN PERHEIDEN ARKI JA SOPEUTUMIS-VALMENNUSKURSSILTA SAATU TUKI

Ilona Autti-Rämö, Anu Kippola-Pääkkönen, Jukka Valkonen, Annamari Tuulio-Henriksson & Kristina Härkäpää
Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 90, 2015, Helsinki

Lapin yliopiston, Kelan tutkimusosaston ja Suomen Mielenterveysseuran yhdessä toteuttaman tutkimuksen mukaan narkolepsiaan sairastuneiden lasten ja nuorten perheet saivat tärkeää vertaistukea sopeutumisvalmennuskursseilta. Asiantuntijatietoa koskeviin odotuksiin kurssit eivät pystyneet vastaamaan.

Tutkimuksessa on arvioitu Kelan sosiaali- ja terveystieteiden toimeksiannosta järjestämiä narkolepsiaan sairastuneille lapsille ja nuorille tarkoitettuja sopeutumisvalmennuskursseja. Tietoa kerättiin vuosien 2012–2013 aikana kursseille osallistuneilta kymmeniltä lapsilta ja nuorilta, heidän vanhemmiltaan ja kuntoutusprosessin keskeisiltä toimijoilta.

Lasten ja nuorten narkolepsiaan sairastuminen lisääntyi Suomessa vuonna 2010. Sairastumistapaukset olivat yhteydessä Pandemrix-rokotuksiin, jotka aloitettiin lokakuussa 2009 väestön suojaamiseksi sikainfluenssa-aallolta.

Narkolepsia on harvinainen neurologinen sairaus, jonka oireita ovat väsymys, tahattomat nukahtelut, yöllinen unihäiriö ja äkillinen lihasjänteiden katoaminen. Lasten ja nuorten narkolepsia on uusi asia sekä perheille että asiantuntijoille.

Tutkimus valotti niitä haasteita, joihin lapsen tai nuoren sairastuminen perheissä johti. Usein se mullisti arjen hallinnan, vaikutti sekä kotielämään, koulunkäyntiin että harrastuksiin ja saattoi johtaa sosiaalisten tilanteiden välttämiseen. Monet perheet olivat katkeria viranomaisille, jotka olivat suosittelleet rokotteen ottamista. Tämä teki tilanteen poikkeukselliseksi verrattuna lapsen sairastumiseen johonkin muuhun vakavaan sairauteen.

Tutkimus toi esiin perheiden moninaiset tuen tarpeet ja kokemukset saadusta tuesta. Tarvittiin tietoa sairaudesta ja sen hoidosta, opastusta arjen hallintaan ja tulevaisuuden suunnitteluun, tukea tunteiden käsittelyyn ja jaksamiseen sekä vertaistuen saamista. Tutkimus osoitti selkeitä kehittämistarpeita asiantuntijoiden toiminnassa ja yhteistyössä.

ANU KIPPOLA-PÄÄKKÖNEN
Tutkija, Lapin yliopisto, kuntoutustiede

MIELENTERVEYSAKTIIVIEN TOIMINTA

Kysely Mielenterveyden keskusliiton jäsenyhdistysten aktiivitoimijoille

Liisa Hokkanen
Lapin yliopisto, Rovaniemi, 2014
Tutkimusjulkaisu on saatavilla Mielenterveyden keskusliitosta (www.mtkl.fi) ja luettavissa verkossa Doria-julkaisuarkistossa www.doria.fi

Tutkimuksessa tarkasteltiin tarkemmin muutamia mielenterveysyhdistysten toimintamuotoja: avoimia kohtaamispaikkoja, vertaisryhmiä, kahdenkeskistä vertaistukitoimintaa, kokemusasiantuntijuutta ja hallitustyöskentelyä.

Tutkimuksen mukaan mielenterveysyhdistysten aktiivit kokevat toiminnan lisänneen mielekästä toimintaa, yhteisöllisyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia. Nämä ei-ammattilliset kuntoutumisen muodot ja mahdollisuudet jäävät usein kuitenkin vaille huomioita, kun kuntoutusta katsotaan vain järjestelmäkeskeisesti.

Teos on ensimmäinen kokoava esitys saamelaisten kouluhistorian kehitysvaiheista ja siitä, millainen asema saamelaisten opetuksella on suomalaisessa koululaitoksessa.

Kirja esittelee saamelaisten koulutusta kirkon toiminnan alkutaipaleelta sekä nationalismin aikakaudelta lähtien nykypäivään saakka.

Julkaisussa kirjoittaa kaikkiaan 27 Suomen saamelaiseen kouluhistoriaan perehtynyttä asiantuntijaa.

SAAMELAISTEN KANSANOPETUKSEN JA KOULUNKÄYNNIN HISTORIA SUOMESSA

Piggja Keskitalo, Veli-Pekka Lehtola & Merja Paksuniemi (toim.)
Siirtolaisuusinstituutti,
Tutkimuksia A50, 2014

YHDESSÄ TOIMIMALLA KOHTI HYVINVOIVAA KOULUA

Koulun toimintakulttuurin kehittäminen monitoimijuuden avulla

Suvi Lakkala, Henriikka Kangas & Marja Pulju (toim.)
Lapin yliopisto, 193 s, 2014
Luettavissa verkossa:
www.doria.fi

Kasvatustieteen julkaisu kuvaa, kuinka koulun toimintakulttuuria voidaan kehittää monitoimijuuden avulla. Teoksessa pohditaan myös, kuinka oppilaiden ja huoltajien osallisuutta voidaan vahvistaa, ja miten jaettu asiantuntijuutta tulisi kehittää.

Suvi Lakkalan, Hennariikka Kankaan ja Marja Puljun toimittama teos kokoaa yhteen ESR-rahoitteisen Monitoimijuus koulussa -pilottihankkeen tulokset.

MARIA VIRRANNIEMI 13.2.2015

TUTKIMUS- JA INNOVAATIO- JOHTAMINEN SUOMALAISSA YLIOPISTOISSA

Yliopistoilta odotetaan yhä vahvempaa osallistumista yhteiskunnan sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen.

Väitöksen mukaan yliopistojen tutkimus- ja innovaatio toiminta edellyttäisi nykyistä systemaattisempaa ja aktiivisempaa johtamista eri tasoilla. Toimintaa hankaloittaa se, etteivät valtion yliopistoihin kohdistamat ohjaus- ja rahoitusjärjestelmät tue yliopistojen muutunutta asemaa.

Virranniemen mielestä ajattelu- ja toimintatavan muutos kohti yritysmaisempää, tulosvastuullisempaa ja managerialisempaa suuntaa on haasteistaan huolimatta välttämätön. Perustutkimuksen, soveltavan tutkimuksen ja innovoinnin välisiä yhteyksiä tulisi myös vahvistaa.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

ALLA BOLOTOVA 3.12.2014

CONQUERING NATURE AND ENGAGING WITH THE ENVIRONMENT IN THE RUSSIAN INDUSTRIALISED NORTH

Neuvostoaikana Venäjän arktisille alueille perustettiin lukuisia teollisuuskaupunkeja runsaiden luonnonvarojen valjastamiseksi. Asukkaat niihin tulivat eri puolilta Neuvostoliittoa virallisen ideologian houkuttelemina valloittamaan luontoa ja hallitsemaan pohjoista.

Alla Bolotova osoittaa väitöksessään kuinka uudisasukkaiden käsitys pohjoisesta luonnonympäristöstä muuttui: Alun vierasta ja vihamielestä aluetta kohtaan alettiin tunkea voimakasta tunnesidettä ja rakkautta.

Väitöskirja keskittyy toistaiseksi vähän tutkittuihin, Venäjän arktisten alueiden urbaanien populaatioiden ja ympäristön suhteisiin.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

BARRY ZELLEN 23.1.2015

BERNARD BRODIE AND THE BOMB: AT THE BIRTH OF THE BIPOLAR WORLD

Barry Zellen tutkii väitöksessään yhden maailman tunnetuimman ydinasepelotteen tutkijan kehitystä strategian teoreetikkona.

Bernard Brodien (1910–1978) ajatukset vaikuttivat olennaisesti Yhdysvaltain ydinasestrategiaan aina toisesta maailmansodasta kylmän sodan loppuun asti.

Zellen toivoo, että hänen tutkimuksensa auttaa palauttamaan mielenkiinnon tuomionpäivän velhoiksikin kutsuttuihin teoreetikoihin samalla, kun ydinasevaltioiden määrä kasvaa ja huoli lisääntyy siitä, että muutkin kuin valtiolliset toimijat pystyisivät saamaan haltuunsa ydinasekapasiteettia.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

PIRJO VUOSKOSKI 29.11.2014

WORK-PLACEMENT ASSESSMENT AS A LIVED-THROUGH EDUCATION- ALLY MEANINGFUL EXPERIENCE OF THE STUDENT: AN APPLICATION OF THE PHENOMENOLOGICAL DESCRIPTIVE APPROACH

Väitöskirjassaan Pirjo Vuoskoski tutkii työssäoppimisen arviointia suomalaisessa korkeakoulutuksessa.

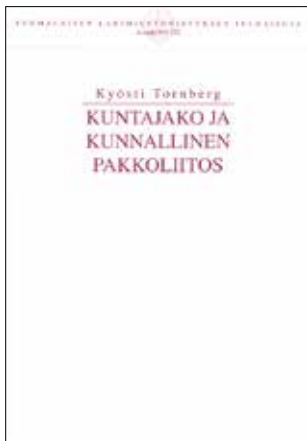
Hän osoittaa, että opiskelijan arviointikokemuksen olennaisiin osatekijä on opiskelijan tietoisuus omista arviointiin kytkeytyvistä intresseistä ja niiden enemmän tai vähemmän tyydyttävästä täyttymisestä.

Kahden eri ammattikorkeakoulun fysioterapeuttitopiskelijoiden kokemuksia tutkiessaan Vuoskoski käytti deskriptiivisistä fenomenologista analyysiä, jota ei ole aiemmin käytetty arviointikokemusten tutkimisessa.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

KYÖSTI TORNBERG 5.12.2014

KUNTAJAKO JA KUNNALLINEN PAKKOLIITOS

Kuntien määrä olisi Suomessa mahdollista puolittaa, mikäli olosuhteiden erilaisuus otettaisiin huomioon. Näin esittää Kyösti Tornberg väitöksessään, joka on ensimmäinen kunnallisoikeutta käsittelevä väitös Lapin yliopistossa.

Kyseessä on myös ensimmäinen tutkimus, jossa kuntajaon perusteita ja mm. pakkoliitoskysymystä tarkastellaan oikeustieteellisestä näkökulmasta. Tornberg esittää tutkimukseensa perustuen kokonaisvaltaisen kuntauudistusmallin, jonka uudistusesitykset kohdistuvat lainsäädännön puutteisiin ja pohjaavat niin onnistuneisiin kokeiluihin Suomessa kuin hyviin käytänteisiin Ruotsissa.

Lapin olosuhteisiin Tornberg esittää terveydenhuollon ja sosiaalitoimen tehtäviin ratkaisuksi uutta julkisoikeudellista laitosta, jossa tilaaja ja tuottaja olisivat erotettuna toisistaan. Utsjoen kunnassa hän toteuttaisi Kanadan mallin mukaisesti territoriohallinnon, jonka resurssit tulisivat valtion budjetista, mutta joka hyödyntäisi myös Norjan palvelujärjestelmiä.

OIKEUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

JAAKKO NOUSIAINEN 29.1.2015

EXPANDING OPERA INTO MOBILE MEDIA

Ohjaaja ja käsikirjoittaja Jaakko Nousiainen tutkii väitöksessään mobiilin ajattelutavan ja mobiilitekniikoiden vaikutusta digitaalisessa oopperassa.

Mm. ohjaajan työnkuva laajentuu, kun mobiilialustan suunnittelun hallinta liittyy osaksi oopperan tekemisen ydinaluetta. Mobiilit päätelaitteet ja teknologiat mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattomien hybridinäyttämöjen syntyminen. Mediaosaajien asiantuntemuksen hyödyntäminen vaatii puolestaan tuekseen uusia tekemisen malleja.

Väitöksen taiteellisen osion muodostaa kokeellinen *Omnivore*-ooppera (2012), jonka ohjaajana ja libretistinä Nousiainen toimi. Teokseen voi tutustua osoitteessa: **omnivoretheopera.net**.

TAITEIDEN TIEDEKUNTA

HANNU EERIKÄINEN 28.11.2014

CYBERSEX AND PROSTHETIC GOD – "SEX", DESIRE AND THE POSTHUMAN BODY IN CYBER DISCOURSE

Väitöksessään Hannu Eerikäinen haastaa länsimaista akateemista keskustelua viime vuosikymmenet hallinneen postmodernin teorian.

Väitöskirjassa tarkastellaan "kyberavaruutta" ja "kyborgia" koskevien tieteiskuvitelmiin muuttumista postmoderniksi teoriaksi, jonka uskotaan kuvaavan "posthumaanin" ihmisen maailmaantuloa. "Kalifornialaisen ideologian" ja "ranskalaisen teorian" risteysenä muodostunut kyberdiskurssi on luonut teorian paratodellisuuden, joka perustuu "teoriafiktioihin" ja "kielen virtuaalitodellisuuteen".

Kaksiosaisessa, lähes 1 800-sivuisessa väitöksessä on kyse kyberhopen radikaalista kritiikistä.

TAITEIDEN TIEDEKUNTA

NÄKÖALATTOMUUDEN AIKA

Euroopassa eletään huolestuttavia aikoja. Suurvallat uhittelevat ja idässä siirrellään rajoja. Samalla ISIS sekä toisaalta Euroopan uusi äärioikeisto tekevät parhaansa luodakseen maailman, jossa totalitarismi kolkuttelee Euroopan portteja ja kulttuuriset ja etniset ryhmät valmistelevat ”lopullista” sotaa. Kaikki tämä kuulostaa pahaenteisen tutulta. Emmekö ole nähneet samaa ennenkin, viimeksi ennen toista maailmansotaa?

Poliittisilla tapahtumilla on tietysti omat historialliset kontekstinsa. Ukrainan kriisissä voi olla kyse laajentumishalusta, mutta myös kylmän sodan päättymisestä ja Euroopan unionin vetovoimasta. Myös ISIS on uusi ilmiö jihadismin ja salafismin pitemmässä historiassa. Se on syntynyt monelta osin Afganistanin, Irakin ja Syyrian katkerilla kentillä ja myös Euroopan kaupunkien köyhissä lähiöissä. Uusi äärioikeistokaan ei ole pelkkä vanhan jatke. Se ei edusta antisemitismiä vaan islam-vihamielistä ideologiaa, joka on vahvasti ajassaan kiinni. ”Uusi nationalismi” leimaa kansanryhmiä ja kulttuureja, mutta puolustaa markkinaliberalismia.

Silti 1930-luvussa ja nykyajassa on myös samankaltaisuuksia. 30-luvun mielenmaiseman taustalla olivat ensimmäisen maailmansodan materiaallinen tuho sekä kulttuurien kriisi. Uudet liikkeet tarjosivat työttömien ja toivottomien masoille yksinkertaista ratkaisua. Ongelmien syyt olivat muissa kansoissa ja kotirintaman peppureissa ja tulevaisuus uudessa, tieteellisen ylivertaisessa järjestyksessä. Edmund Husserlin sanoin vuosikymmentä luonnehtivat sokea usko objektivismiin ja naturalismiin sekä järjen täydellinen umpikuja. Saksassa kehitys johti lopulta, kuten Hannah Arendt myöhemmin lakonisesti totesi, kokonaisen kansan demoralisointiin.

2010-luvun eurooppalainen ihminen elää vähintäänkin epävarmuudessa. Globalisaatio yleensä ja vuonna 2008 alkanut finanssikriisi erityisesti ovat tuhonneet tunteen vakaudesta. Islamilainen terrorismi aiheuttaa pelkoa ja vihaa. Venäjän uhittelu ja USA:n valtapoliittika luovat ilmapiirille apokalyptiset puitteet. Euroopan sisäinen velkakriisi on kirsikka epävarmuuden ja turhautuneisuuden kassassa.

Jos koskaan, niin juuri nyt liberaalin demokratian perusarvoja on syytä puolustaa. Ne ovat osittain epäselviä, muuttuvia ja tulkinnanvaraisiakin, mutta tämä on vain merkki siitä, että maailma ei ole yksioikoinen. Lisäksi on syytä huomata, että islam on osa eurooppalaisuutta ja uskonnonvapaus osa vaalimaamme vapauksien kokonaisuutta. Sananvapaudesta ei tule tinkiä piiruakaan, mutta ei ole myöskään syytä loukata ja herjata heitä, jotka jo ovat alistetussa asemassa. Meidän on vastustettava jihadismia, mutta on myös tunnistettava paremmin ne monimutkaiset syy-yhteydet, joista terrorismi kumpuaa. Järjen ei tule antaa ajautua uuteen umpikujaan.

” Sananvapaudesta ei tule tinkiä piiruakaan.

Lapin yliopiston uusi hallitus

Lapin yliopiston yliopistokollegio vahvisti kokouksessaan 27. marraskuuta Lapin yliopistolle uuden hallituksen toimikaudelle 1.1.2015–31.12.2017.

Hallituksen ulkopuoliset jäsenet ovat emeritusprofessori Raimo Väyrynen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylijohtaja Marja Vaarama, Saamelaismuseo Siidan johtaja Tarmo Jomppanen, vientipäällikkö, OTT Matti Hepola Ottobre Oy:stä sekä partner Miia Porkkala Rukakeskus-konsernista. Hallitus valitsi kokouksessaan 27.1.2015 hallituksen puheenjohtajaksi Raimo Väyrysen ja varapuheenjohtajaksi Marja Vaaraman.

Lapin yliopistosta hallitukseen kuuluvat prosessioikeuden professori Tuula Linna oikeustieteiden tiedekunnasta, taideteollisen muotoilun professori Satu Miettinen taiteiden tiedekunnasta, sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtori Kirsti Lempiäinen kasvatustieteiden tiedekunnasta ja tutkimuspalvelupäällikkö Satu Pesola hallintoyksiköstä.

Opiskelijoita hallituksessa edustavat oikeustieteen ylioppilas Mikko Lindroos oikeustieteiden tiedekunnasta ja kasvatustieteen ylioppilas Ville Luotola kasvatustieteiden tiedekunnasta.

Tutkimusviestintään uusi tietojärjestelmä

Aalto-yliopisto, Lapin yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat hankineet uuden tutkimustietojärjestelmän yhteishankintana.

Hankittu järjestelmä on Elsevier BV:n tutkimustietojärjestelmä PURE, joka on laajalti Euroopassa käytössä oleva valmisohjelmisto. Järjestelmä mahdollistaa entistä paremman tiedon hallinnan ja käytön niin tutkijoille kuin tutkimusta tukeville yliopistopalveluillekin. Järjestelmän avulla yliopistojen tutkimus ja taiteellinen toiminta saadaan entistä paremmin näkyviin yliopistojen ulkopuolella.

Tutkijalle uusi tietojärjestelmä mahdollistaa muiden muassa kotisivun tekemisen, CV:n ylläpidon ja tulostamisen sekä akateemisten ansioiden esille tuomisen. Lisäksi järjestelmä mahdollistaa kaikkien tutkimushankkeiden tietojen kokoamisen yhteen järjestelmään.

Uusi järjestelmä otetaan käyttöön Lapin yliopistossa syksyn 2015 aikana.

Tohtoriohjelmaan tutkijoita

Yhteisöt ja muuttuva työ -tohtoriohjelmaan on valittu kaksi nuorempaa tutkijaa: KM Eliisa Leskisenoja ja YTM Hanna Peltomaa.

Tohtoriohjelmassa avoimena olleisiin kahden nuoremman tutkijan tehtävään tuli yhteensä 29 hakemusta. Tehtäviin valittiin YTM Hanna Peltomaa yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan ja KM Eliisa Leskisenoja kasvatustieteiden tiedekuntaan.

Yhteisöt ja muuttuva työ -tohtoriohjelma on kolmas Lapin yliopiston tutkijakoulun teemaattisista tohtoriohjelmista. Yliopiston tutkijakoulu on aiemmin käynnistänyt Kulttuurilähtöinen palvelumuotoilu- sekä Pohjoiset kulttuurit ja kestävä luonnonvarapolitiikka -tohtoriohjelmat.

Lapin yliopistokustannus säilytti tasonsa

Julkaisukanavien tasoluokitukset päivitettiin viime syksynä. Lapin yliopistokustannus, eli arvioinnissa nimellä Lapland University Press, on arvioitu uudessa luokituksessa tasolle 1. Siten Lapin yliopistokustannus säilytti aikaisemman tasonsa.

Käytännössä tämä merkitsee sitä, että julkaisukanavien tasoluokista päättävä asiantuntijaneeli on arvioinut, että Lapin yliopistokustannus on tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen erikoistunut vakavasti otettava kustantaja. Lapin yliopistokustannus on myös Tanskan tasoluokituksen tasolla 1.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset poronhoitoon

Uusi eurooppalainen ilmastorahasto on myöntänyt noin kahden miljoonan euron rahoituksen Lapin yliopiston Arktisen keskuksen johtamalle kansainväliselle Humanor-tutkimushankkeelle. Hankkeessa tarkastellaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia arktisen alueen alkuperäiskansojen poronhoitoon.

Rahoituksen myöntäjä JPI Climate on eurooppalaisten maiden yhteinen instrumentti valtioiden rajat ylittävän ilmastotutkimuksen rahoittamiseen. Rahasto jakoi kymmenen miljoonaa euroa yhdeksän eri tutkimushankkeen kesken. Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tutkimusprofessori Bruce Forbesin vetämä Humanor-hanke sai suurimman rahoituksen.

TAPIO NYKÄNEN

Yhteishanke saamelaisuuden tutkimiseen

Suomen Akatemia on myöntänyt 567 672 euron rahoituksen saamelaisuuden tutkimiseen Oulun ja Lapin yliopiston yhteiselle nelivuotiselle tutkimushankkeelle vuosille 2015–2018.

Hankkeessa tutkitaan muiden muassa sitä, miten alkuperäiskansoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia ja vaatimuksia on sovellettu Pohjoismaissa ja erityisesti Suomessa.

Tutkimushanketta johtaa saamelaisen kulttuurin professori Veli-Pekka Lehtola Oulun yliopistosta. Lisäksi hankkeen johto- ja tutkimusryhmään kuuluvat saamentutkimuksen apulaisprofessori Sanna Valkonen ja velvoiteoikeuden professori, oikeustieteiden tiedekunnan dekaani Juha Karhu Lapin yliopistosta sekä Giellagas-Instituutin johtaja Anni-Siiri Länsman ja sosiologian professori Vesa Puuronen Oulun yliopistosta.

Tukea arktisen alueen päätöksenteolle

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen koordinoimassa hankkeessa ryhdytään kartoittamaan arktisen alueen lyhyen ja pitkän aikavälin muutoksia.

Vuosina 2014–2017 toteutettava hanke järjestää päätöksentekoa tukevia seminaareja, keskustelutilaisuuksia ja työpajoja. Kartoituksen lopputulokset julkaistaan raportti, joka tukee arktisella alueella tehtävää päätöksentekoa ja sopeutumistoimia.

Suomesta tähän kansainväliseen hankkeeseen osallistuu tutkijoita Arktisen keskukselta, Metsäntutkimuslaitoksesta, Ilmatieteen laitoksesta sekä Suomen ympäristökeskuksesta. Hanketta rahoittavat Suomessa eri ministeriöt.

Öljyntuotannon verkostot Venäjällä

Suomen Akatemia on myöntänyt rahoituksen Lapin yliopiston nelivuotiselle tutkimushankkeelle, jossa tutkitaan globaaleja tuotantoverkostoja sekä alkuperäiskansojen ja öljy-yhtiöiden vuorovaikutusta Venäjän arktisilla alueilla. Professori Soili Nysten-Haaralan vetämä tutkimushanke sai Suomen Akatemialta 370 732 euron tutkimusrahoituksen vuosille 2015–2018.

Hankkeessa tutkitaan globaaleja tuotantoverkostoja, jotka vaikuttavat alkuperäiskansojen, öljy-yhtiöiden ja muiden toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen Venäjän arktisilla alueilla. Tutkimustulosten odotetaan kehitettävän paikallisia eettisen öljyntuotannon standardeja arktisilla alueilla.

Tutkimushanke toteutetaan Lapin yliopistossa. Yhteistyökumppaneina hankkeessa on mukana tutkijoita muun muassa Bergenin yliopistosta Norjasta ja Bowdoin Collegesta Yhdysvalloista. Lisäksi hankkeeseen osallistuu useita venäläisiä tutkijoita.

APURAHAT

KONEEN SÄÄTIÖN APURAHAT

Koneen Säätiö on myöntänyt yhteensä seitsemän tutkijastipendiä Lapin yliopistoon. Apurahoja Lapin yliopiston tutkijoille myönnettiin yhteensä 266 200 euroa.

- MERVİ AUTTI, 31 200 euroa: Luonto nostalgian ja modernisointien jännitteessä – Lappi jälleenrakennuskauden ajan taiteilijoiden lehtiartikkeleissa
- ADRIAN BRAUN, 27 600 euroa: Corporate Social Responsibility (CSR) in the Barents Region: A situational analysis of forestry and mining
- KOSTI JOENSUU, 27 600 euroa: Lars Levi Laestadiuksen filosofia ja länsimaisen metafysiikan kritiikki
- AINI LINJAKUMPU, 42 000 euroa: Työn politiikka kristillisissä liikkeissä
- ILARI NIKULA, 27 600 euroa: Ympäristökriisin biopolitiikka
- HANNAH SARAH STRAUSS-MAZZULLO, 31 200 euroa: Hidden in plain view: the growing importance of consultancies in environmental policy and management – implications for democratic society
- Oikeustieteen tohtori LEENA HEINÄMÄKI ja työryhmä, 79 000 euroa: Dokumenttiprojekti: Saisiko olla ympäristökonfliktikeittoa?
- Lisäksi Lapin yliopiston Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti on mukana Ahvenanmaan rauhaninstituutin johtamassa hankkeessa, 86 500 euroa: Demilitarisation in an increasingly militarised world. International perspectives in a multilevel framework – the case of the Åland Islands.

Kelan rahoitus lappilaisnuorten tukemiseen

Kelan tutkimusosasto on myöntänyt Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnalle tutkimusrahoituksen lappilaisten nuorten osallisuuden ja sosiaalisen kuntoutuksen tutkimiseen. Puolitoistavuotisen tutkimushankkeen kokonaisrahoitus on noin 110 000 euroa.

Tutkimushankkeessa tarkastellaan nuorten syrjäytymisriskejä sekä nuorten osallisuuden vahvistamista sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tutkimus tuottaa uutta tietoa nuorista sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen asiakkaina Rovaniemellä, Kittilässä ja Inarissa. Lisäksi hankkeessa tutkitaan nuorille suunnatun palveluverkoston ja moniammatillisen yhteistyön toimivuutta ja paikallisia kehittämistarpeita.

Sosiaalialan työntekijöiden sananvapaus

Yhteiskuntatieteiden maisteri, tutkija Laura Tiitinen ryhtyy selvittämään sosiaalialan korkeakoulutettuihin kohdistuvan vaientamisen ja sananvapausrikkomusten laajuutta.

Tutkimuksessa tarkastellaan työntekijöiden vaientamisen laajuutta, vaiennettuja aiheita sekä epäkohtien paljastamisen seurauksia. Hankkeessa toteutetaan kaksi kyselytutkimusta, joista toinen on suunnattu toimittajille ja toinen sosiaalialan korkeakoulutetuille.

Talentia on myöntänyt tutkimushankkeelle 5 000 euron rahoituksen. Tutkimushanketta vetää sosiaalityön professori Merja Laitinen. Hankkeessa ovat mukana myös yliopistonlehtori Jari Lindh ja professori Sanna Väyrynen.

NIMITYKSIÄ

Liisa Tyrväinen
Tutkimusprofessoriksi
Metlaan

Metsäntutkimuslaitos on kutsunut maatalous- ja metsätieteiden tohtori Liisa Tyrväisen tämän vuoden alusta lukien viideksi vuoksi luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun tutkimusprofessoriksi Vantaalle.

Liisa Tyrväinen on hoitanut Rovaniemellä Metlan, Lapin yliopiston ja Metsähallituksen yhteistä luontomatkailun professoria vuodesta 2005 alkaen.

Professori Tyrväisellä on laaja kokemus luontomatkailu- ja virkistystutkimuksesta, ja hän koordinoi Metlan vuonna 2013 päättyneitä laajaa "Metsästä hyvinvointia" -tutkimusohjelmaa.

Markku Heikkilä
Suomen
tietokirjailijoiden
hallitukseen

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikkö Markku Heikkilä on valittu toiselle kolmivuotiskaudelle Suomen tietokirjailijat ry:n hallitukseen.

Suomen tietokirjailijat ry on Suomen suurin kirjailijajärjestö, johon kuuluu yli 3 000 jäsentä. Heikkilä toimii myös yhdistyksen Lapin aluevastaavana. Suomen tietokirjailijoiden kevätkokous pidetään maaliskuussa Rovaniemellä.

Monica Tennberg
Ulkopoliittisen
instituutin
hallitukseen

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tutkimusprofessori Monica Tennberg on valittu Ulkopoliittisen instituutin hallitukseen kaudelle 2015–2019.

Monica Tennberg on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden tohtori ja hän on väitellyt arktisesta yhteistyöstä Lapin yliopistossa vuonna 1998. Tennberg johtaa kestävä kehityksen tutkimusryhmää Arktisessa keskuksessa.

Ulkopoliittisen instituutin hallitus päättää muiden muassa instituutin taloudesta ja tutkimusohjelmasta, jota sen tutkijat toteuttavat.

Pekka Alakoski
LYYn hallituksen
puheenjohtajaksi

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan (LYY) edustajisto on valinnut opiskelija Pekka Alakosken LYYn hallituksen puheenjohtajaksi vuodelle 2015.

Lapin yliopiston ylioppilaskunta on 4 000 jäsenen julkisoikeudellinen yhteisö, joka harjoittaa edunvalvonta- sekä liikunta- ja kulttuurialan palvelutoimintaa. Ylioppilaskunnan asema ja tehtävät on määritelty yliopistolaissa.

Timo Koivurova
Johtamaan
kansainvälisen
luonnonsuojeluliiton
polaarityöryhmää

Tutkimusprofessori Timo Koivurova on kutsuttu johtamaan kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n polaarityöryhmää. Sveitsissä päämajaansa pitävän IUCN:n jäsenenä on valtioita, hallituksia, hallitustenvälisiä järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä.

Koivurovan vetämä lakimieskomission polaariasioiden työryhmä kehittää IUCN:n strategialaajaa ja käytännön toimia arktisella alueella ja Etelämantereella. IUCN pyrkii vaikuttamaan kansainväliseen ympäristöoikeuteen nimenomaan tutkimuksen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön kautta.

Koivurova työskentelee Lapin yliopiston Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin (PYVI) johtajana.

Janne Hälinen
SYL:n hallitukseen

Oikeustieteen ylioppilas, tradenomi Janne Hälinen Lapin yliopiston ylioppilaskunnasta (LYY) on valittu Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL) hallitukseen vuodeksi 2015.

Hälinen toimi viime vuonna Lapin yliopiston ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtajana. SYL edustaa kaikkia Suomen noin 135 000 yliopisto-opiskelijaa.

Manu Pajuluoma
TIVIAN hallitukseen

Lapin yliopiston tietohallintojohtaja Manu Pajuluoma on valittu Tieto- ja viestintätieteiden ammattilaiset ry:n eli TIVIAN hallitukseen vuodelle 2015.

Manu Pajuluoma on toiminut Lapin yliopiston tietohallintojohtajana elokuusta 2013 lähtien. Tätä ennen hän on työskennellyt esimies- ja johtotehtävissä OP–Pohjola -ryhmässä, liikkeenjohdon neuvonantajana KPMG Oy:ssä sekä Lapin yliopistossa atk-palveluiden esimies- ja asiantuntijatehtävissä ja informaatioteknologian opetustehtävissä.

Petri Koikkalainen
Tieteentekijöiden liiton puheenjohtajaksi

Tieteentekijöiden liitto on valinnut akatemiaturkija, valtio-opin yliopistolehtori Petri Koikkalaisen Lapin yliopistosta liiton puheenjohtajaksi kaudelle 2015–2016.

Petri Koikkalainen (43) on yhteiskuntatieteiden tohtori ja valtio-opin yliopistolehtori Lapin yliopistossa. Tällä hetkellä hän työskentelee akatemiaturkijana. Koikkalainen korostaa tutkijayhteisön ääntä tiedepolitiikassa.

– Tiedepoliittinen vaikuttaminen on entisestään korostunut, koska tuloskriteerit, mittaanminen ja erilaiset kehittämishankkeet määrittävät yhä enemmän tieteen tekemisen ehtoja, Koikkalainen toteaa.

Tapio Nykänen
Lapin tieteentekijöiden puheenjohtajaksi

Lapin tieteentekijät ry on valinnut tutkija, valtio-opin yliopistolehtori Tapio Nykäsen yhdistyksen puheenjohtajaksi vuodeksi 2015.

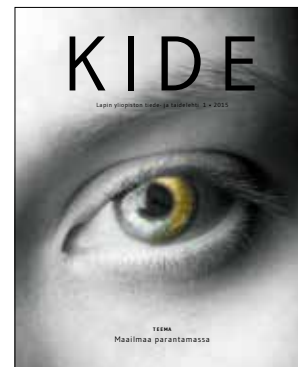
Puheenjohtajana Nykänen haluaa vaikuttaa yliopiston henkilöstön työhyvinvointiin sekä suomalaisen korkeakoulupolitiikkaan.

– Erityisesti olen huolestunut tutkijoita rasittavasta hakemustehtailusta sekä teelle ominaisen syvällisen sivistyksen ja laajan ymmärryksen elinehtojen supistamispyrkimyksistä. Mm. näiden kysymysten osalta Lapin tieteentekijät seuraa korkeakoulupolitiikkaa erityisen herkillä korvalla, Nykänen sanoo.

UUSI KIDE

Kide-lehti on uudistanut sekä rakennettuaan että ulkoasuun. Lehden sisällön jaottelua ja otsikointia koskevat uudistukset näkyvät kootusti ensimmäisellä aukeamalla, jolla lukijalle esitellään myös lehtikohtainen teema aiempaa näkyvämmiin. Uutena kokonaisuutena on teeman jälkeinen Opiskelu-osio, joka tehdään yhdessä opiskelijoiden kanssa. Rakennetta on päivitetty tiedetoimittaja Marjo Laukkasen ja päätoimittaja Olli Tiuraniemen johdolla.

Lehden typografia on kokonaan uusi. Leipätekstinä on nyt päätteellinen Chaparral Pro, joka saa parikseen pelkistetyn, päätteettömän Gudean. Typografiauudistuksella tavoitellaan paitsi modernimpaa ulkoasua myös sujuvampaa lukukokemusta. Myös lehden kanta ja yleisilmettä on pelkistetty – uusi ilmava taittotyyli korostaa tekstin ja kuvan vuoropuhelua. Uuden ilmeen on suunnitellut lehden AD Irma Varrio.

HAUSSA: HUMAANIUDEN RENESSANSI

ANDREWJÄRVI ÖRNELLISSET -viestitaliteprojekti
alkoi vastauksena vihapuheelle ja vastakkainasettelulle.

Kun maailman historian aikana on ollut kymmeniä miljoonia ihmisiä, jotka ovat olleet joko kateissa tai kateissa. Tämä on ollut ihmiskunnan historian yksi suurimmista tragedioista. Tämä on ollut ihmiskunnan historian yksi suurimmista tragedioista. Tämä on ollut ihmiskunnan historian yksi suurimmista tragedioista.

hiutaleita

KIRSTI LEMPIÄINEN

Sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtori,
kasvatustieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

” Ajan puutteessa
kritiikki tylsistyy.

ANNA-LEENA MUOTKA

UTOPIAYLIOPISTO

Tieteenfilosofian ja metodologian kurssilla keskustelimme siitä, mitä kestävä kehitys voisi tarkoittaa kasvatustieteissä. Opiskelijat loivat esiin monenlaisia visioita, joissa yksi yhteinen piirre oli ihmisten arvostaminen – ihmisresursseista välittäminen ja huolehtiminen pitkälle tulevaisuuteen. Keskustelumme erosi kovastikin nykyisistä teknokraattisista visioista, joissa puhutaan muiden muassa ”ressursiniukasta yhteiskunnasta”. Miksi ihmisresursseja pitäisi olla niukalti?

Resursseilla tarkoitetaan tietenkin useimmin rahaa kuin ihmisiä. Rahasta puhuminen onkin tullut valitettavan suureksi osaksi yliopistomme arkea, ja yleensä puhutaan sen puutteesta. Eikä raha jää keskustelun kohteeksi, vaan sitä pitää jatkuvasti hakea ja budjetoida, ja siitä pitää raportoida. Byrokratia rahan saamiseksi ja käyttämiseksi tuntuu lisääntyvän koko ajan.

Onneksi yliopistossa on edelleenkin paikkoja, jonne rahan haju ei kantaudu, ainakaan asiakkaalle. Itselleni kirjasto on se lempipaikka, jossa voi ajatella, keskittyä ja mietiskellä niitä näitä. Kuten Päivi Mehtosen kanssa *Tutkijan kirjassa* (Vastapaino 2008, 263–273) kirjoitamme, kirjastossa voimme kokea yhteyttä tutkimuksen tekijöihin, tuntea tutkimusten lupaukset, oppia meitä ennen eläneiltä, elävöityä ja löytää mahdollisuuden luovalle toiminnalle. Jos Lapin yliopiston strategiassa mainitut luovuus, kriittisyys ja emansipatorisuus ovat aidosti tärkeitä toiminnan lähtökohtia, tilasta vapaalle ajattelulle olisi pidettävä yhteisöllisestikin paremmin huolta. Vapautusta ei synny pakkojen maailmassa. Ajan puutteessa kritiikki tylsistyy. Ihmiset turhautuvat.

Utopiayliopistossa olisi yllin kyllin tilaa tehdä työnsä rauhassa ja hyvin. Siellä kaikki saisivat tehdä sitä mihin ovat saaneet koulutuksensa. Opiskelijat saisivat opiskella paljon ja rauhassa. Työntekijät saisivat tutkia, opettaa, hallinnoida, informoida ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun kukin halujensa mukaan. Aikaa jäisi työltä muuhunkin elämiseen. Rahasta ei tarvitsisi puhua kuin kerran vuodessa budjetinteon yhteydessä.

Uuden toivo on tärkeä osa akateemista maailmaa. On puolustettava ja kasvatettava ”mahdollisen” alaa ja varjeltava haluamme toimintaan. Tärkeänä pitämälleen työlle on raivattava tilaa ja aikaa siitä huolimatta, että ympärillä kilpaillaan, harjoitetaan, suoritetaan ja kontrolloidaan. Samalla teemme utopiayliopistoa todeksi.

TAPAHTUMAKALENTERI www.ulapland.fi/tapahtumat

IKÄÄNTYVIEN YLIOPISTON LUENTOJA

Mihin kaikkeen voi tai pitää suostua?

Professori [TERTTU UTRIAINEN](#), Lapin yliopisto

11.3.2015 klo 14.00–15.30

Lapin yliopisto, Fellman-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi

Saamelaiset alkuperäiskansana ja etnisenä ryhmänä

Apulaisprofessori [SANNA VALKONEN](#), Lapin yliopisto

24.4.2015 klo 14.00–15.30

Lapin yliopisto, Fellman-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi

Miten estän aivohalvauksen ja toivun siitä, jos sen saan

Emeritusprofessori [MARKKU KASTE](#), Helsingin yliopisto

6.5.2015 klo 14.00–15.30

Lapin yliopisto, Fellman-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi

LAPIN YLIOPISTON MATKAILUN KOULUTUS 20 VUOTTA – III JUHLASEMINAARI

Matkailun tulevaisuus ja tutkimus -juhlaseminaari

Lapin yliopiston matkailun koulutus täyttää 20 vuotta luku-
vuonna 2014–2015. Juhlaseminaari järjestetään Suomen
matkailututkimuksen seuran vuosittaisen tutkimussympo-
siumin yhteydessä.

27.3.2015 klo 10.00–19.00

28.3.2015 klo 9.30–15.00

Lapland Hotel Sky Ounasvaara,
Juhannuskalliontie, Rovaniemi

STUDIA GENERALIA -LUENTOSARJA

Häiritsevä yhteiskuntatiede

Luentosarja perustuu Lapin yliopistossa tehtävään yhteis-
kuntatieteelliseen tutkimukseen. Tavoitteena on avata nä-
kökulmia mm. siihen, mikä on yhteiskuntatieteellisen tutki-
muksen yhteiskunnallinen tehtävä ja merkitys.
Luentosarja on avoin kaikille kiinnostuneille.

9.4.2015 klo 14.00–17.00

14.4.2015 klo 13.00–16.00

16.4.2015 klo 13.00–16.00

21.4.2015 klo 13.00–16.00

23.4.2015 klo 13.00–16.00

Lapin yliopisto, Eelin-, Fellman- & Castrén-salit,
Yliopistonkatu 8, Rovaniemi

Seminaari on avoin kaikille kiinnostuneille.

Ennakkoilmoittautumiset 13.3.2015 mennessä.

Lisätietoja: www.ulapland.fi/matkailu20v

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

PL 122 • 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

SAMA MUTTA PIENEMPÄNÄ

Hae Lapin yliopistoon. **Sinne eivät pienetkään unelmat huku.**

Korkeakoulujen yhteishaku

17.3.–9.4.2015

Haku erillisvalintoihin

16.4.–7.5.2015

Kasvatustieteiden,
oikeustieteiden, taiteiden ja
yhteiskuntatieteiden tiedekunnat

Ota yhteyttä:

opinto@ulapland.fi, puh. 040 485 6583

Tutustu tarkemmin osoitteessa

hae.ulapland.fi

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

 facebook.com/ulapland

 youtube.com/ulapland

 lapinyliopisto.blogspot.fi

 twitter.com/ulapland